Контрольный экземпляр

КЕРДА ШУ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

Массо а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 1 ЯНВАРЬ, 1987 ШУ. ★ № 1 (7348). ★ Мах 3 кеп.

КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева советски халкъага ду

КЕРДАЧА ШЕРА КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий! ДоттагІий!

ДІадодача шера тайп-тайпарча бахьанашца вай вІашагІкхеташ хиннад, дагадийннад чурча а дунен халкъашта юкъерча а, дикача а саготдайтача а гІулакхий хьакъехьа. Тахан вай вІашагІкхетар дезача дийнахьа да. Массехк минут яьлча Кремлевски куранташа хьахайтаргда Керда 1987 шу — Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузаш дар хьахилар.

Иштта минуташка дизза доагІаш ма дий дІадодача шерага юхахьажа а кхоанарча денга бІарглакха а безам хулга. ДІадаха шу Советски паччахьалкхен историе чухь къаьстта моттиг лоацаргйола КПСС XXVII съезда шу да. Съездо кердача тайпара лакхаленга кхоачаяьй теоретически уйла, мохк социально-экономически дегІаухилга сихдара стратеги оттаяьй, долла хІама чулоацаш вай общество кердаяккхара юхьиг дІайолаяьй.

ДІадаха шу хилар тІадийрзза дика хІамаш лехаш дола шу, тІагІертта къахьийга шу. Дукха ха йоаццаш дагалаьттарашкеи планашкеи хинна хувцамаш тІехь-тІехьа ма дарра реальни гуш да, халкъа гІулакхашта юкъе долхаш да.

ДІадаха шу машара тІехьара къовсам тІатІа чІоагІлуш бола шу дар. Планетерча наха хІанз кІоаргагІа кхетабу тІема катастрофа кхерам, дунен халкъашта юкъера гІулакхаш тоаданза даргдоацаш, ядерни тохкамаш соцаде дезаш, герз дІадаккха дезаш, машаре барт бе безаш хилар.

КПСС Центральни Комитето раьза хиннеи баркал яхаши белгалдоаккх Коммунистически парте политика советски халкъо хадданза хьаллацар. Болхлой классо, колхозни ахархоша, халкъа интеллигенце, дерригача къамашеи халкъашеи, маІача нахеи кхалнахеи, ветеранашеи кагирхошеи хьаллацар да из. ГІулакхаца, къахьегамца, вай идеалашта тІехьарча къовсамца хьаллацар да из.

Сеца йола явленеш дІа а йоахаш, экономика хІара участке практически дІахьалхашкахьа довла мегар вайна. Къаман доход нохагІо тІакхийттай, из йиъ процент лакхлургья, социальни проблемаш кхы а хьинарегІа кхоачашъярга довлара белгало яьннай, итт миллионал совгІа болча советски наха керда шу дезду кердача квартирашка. Шеръеннай халкъа образоване, унахцІено лораяра, культура объекташ хьалъяра масштабаш. Бакъда, из хьалхара баьккха гІа мара бац, вай йолаш йолча геттара йоккхийча таронех пайда эцача юххьанца хьахиннар мара дац.

ХьатІадоагІача шера кхы а доккхагІа мулаш даха деза вай экономике, шеррача масштабех чакхдаккха деза предприятеш доалдара кердача методашка йоахилга, цІенхаштта тоае еза продукце дикал. Советски общества вахара кхыча сферашка а вай кхоачашде дезаргдолаш да кхы кІезигагІа лоархІам боацаши чоалханеи дола декхараш. Вай дика кхетадеш да цхьанне а вайна хьалхара гІулакх дергдоацилга, вай декхараш, вай проблемаш кхоачашъергйоацилга. Дерригa а вай воаш хьаде дезаш да. ХІаьта, из — вайх хІаране дукхагІа болх бе беза яхилга, хоадамболлаш дукхагІа. Иштта мара Іалашдулургдац эргалонаш елга сихдар, Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизар дикача къахьегама толамашца белгалдаккхар.

КІоаргга хувцамаш дара долча наькъа тІа даьннад вай. Из вай воаш хержар да. ХІанз а тІехьа цхьацанахьа хоалуш да гІулакх меттахьа ца доалаши бе-башха ца хеташи леладелга, цхьабараш дог доахаш ба дерригa юха а къаьнача харша даргхиларга, цхьабакъда эргалонаш яра наькъагІа советски общество йодаш хилар, цо соцадергдац. Вай хила деза чІоагІа а хьалаьца никъ леррагІа чакхбоаккхаш а. Цхьаккха тайпа мело елга вай нийсдалийта йиш яц. Инициативеи бехктоккхами, критикеи даьр довзийталгеи, демократии дисциплинеи — из я вай политически а нравственни а позици, социалистически строй дегІаккхувлара йола эффективни средстваш.

Советски наха де а доагІаш доккхал ду, социалистически хувцамаш дара наькъа тІа эггара хьалха шоаш бовларах. Социализмо айяьй вай Даьхе социально-экономически культурнии прогресса лакхаленашка. Воацавеш хинна къахьегама саг мукъаваьккхар цо, цунна елар йоккхий бокъонаши паргІатои. Дунен социалистически система дика гІулакх ду еррига адамле дегІаккхувлара хьакъехьа. ХІаьта, революци, новкъостий, дІахо йодаш я. Из дІахо йодаш я, хьалхарча даькъе вай гІулакхашка. Эргалонаш яра дІадоладаьча революционни гІулакхий чулоацам — Октябро хьакхелла дийна хІама да. Социализма низ а кхоачаргба, кхы а дукхагІа дола а лургда къахьегамхошта, нагахьа санна, коммунистий парти керте а латташ, Ленина васкетагІа — халкъа массай исторически кхоллам дегІаккхувлара наькъагІа, новаторства наькъагІа вай майрра дІахьалхашкахьа долхе.

Плането дезду Керда шу. Из дездара шиший оамалаш, ритуалаш я хІара халкъа. Цхьабакъда, цаІ цхьатарра да цар: керда шу хьахулача бус шоашта, гаргарча наха, шоай халкъашта иразе машаре вахари ловш ловцаш доах цар. Цхьабакъда, дика ловцаш дахар кІезига да хІанз. Эшаш да дика гІулакхаш а. ХІанзалца цІаккха а хиннадац вай лаьттара цІа иштта кхерамеча хьале. Сов дукха Іайнад цига герз, кхы дІахо Іоаде мегаргдац из, катастрофа хилийта йиш яц.

Ядерни вІаши духьала латтарахьало дунен халкъашта юкъерча политике керда наькъаш лахар дІадех. Дунен халкъашта юкъера климат унахцІенаерзаяра Советски Союзо йоккха масштабаш йола машара инициативаш кхайкаяьй. Ма хулла дукхагІа дика лоІам юкъебахийтаб вай Рейкьявике яьча предложенешта. Адамленна анаюхел а гаьнагІдар, ядерни доацача дунен контураш го йиш йола ха яр из. Новкъа дале а, Малхбузен дуккхача политически деятелий Рейкьявикал тІехьарча реакце хьахьекхар мел чІоагІа я хІанз а къаьначуннеи консервативно уйла яреи, стереотипаш, мел гаьна я боккъонца долча халкъий хьашташта цхьайолча правительствай политика.

Вай дег тІара доттагІленна а гІулакхаш дІа-хьа леладара а тІехьа кулг кховдаду ма хулла сихагІа дерригa ядерни тохкамаш соцадара, ядерни герз кІезигдара, из дерригa дІадаккхара нийсхони дерригa чулоацаш йола кхерамзлени принципагІа дунен халкъашта юкъера гІулакхаш эргадаьха тоадара тІехьа барашка. Цхьабакъда, массанена ховш хила деза кхыдар а. Вай машаре хилар из вай эсал хиларца цхьаккха бувзам болаш дац. Советски наьха машаре къахьегам тешшаме лорабеш ба. Социализма карагІдаьннараш лорадеш ха тІа латт низ бола, мел эшачунца Іалашдаь дола СССР Герзашцара Низаш.

Керда шу дездеш, вай дег тІара даькъала а дувц, дикадар хилар ловш ловцаш а доах социалистически мехкий халкъашта, машари социальни прогресси бахьан къовсам лоаттабераштa, Лаьттарча дерригача халкъашта!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цІерагІа аз дег тІара керда шу даькъала дувцаш ловца боакх шоана, деза новкъостий!

Сийрда а гІоза а хийла шун фусамашка, шун дезалашка, шун дегашка!

ЧІоагІгІа могашал, машар, хьал-таро, балха, эскаре гІулакх деча, дешача, творчестве доккхий толамаш хийлда шун!

Керда шу даькъала хилда шун, хьамсара доттагІий!

✦

ОЗИЕВ Салман

ДОЛОРГДА ВАЙ МЕРЗА ШУ

Сийлен байракх
лакха кхоабар,
Халкъий вахар гІоза дер,
Шергар-шерга
толам боахар
Я вай Даьхе—СССР.
ХІара дода
шу ма хул вай
Толамех ше хьалдиза.
Керда доагІар
доладу вай
Сийлахь Даьхен ираза.
ТІема ала
юхатохаш,
Машар, ираз кхайкадеш,
Нийсхо, вошал
хьалхадоахаш,
Хьеж вай халкъашта
фу эп.
Сигала, лаьтта,
форда бухе
Вай ца кхоачаш
моттиг яц.
Вай бІукъожош
цхьаккха урхе
Укх дунен тІа сона хац.
Юстардоахаш
халон довкъаш,
Тоабеш массе тайпа болх,
Парте хьехаш
болча новкъа
Вай хьинарца хьалха долх.
Даькъал хилба
дог гІоздаьнна,
Вай цу новкъа
боаккха гІа!
Даькъал хийла
парте енна
Сийрда кхоане, гІоза ха!
Доахаргдолча
толамашца
Даькъал хилда керда шу!
Воаш сийдеча
баьчча цІерца
Долоргда вай мерза шу!

✦

ХЬОНА, ДАЬХЕ, ТХА СОВГІАТАШ!

МАЛГОБЕК

ШийтталагІча пятилетка хьалхарча шера план а декхараш а ханал хьалха, 25 декабре, кхоачашдаьд Малгобекски района къахьегамхоша. Заданел совгІа цар маьхалъяьккхай 150 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Социалистически яхье хьалхара моттиг дІа ца хецаш хьайоагІа Вознесенски газобензинови завода коллектив. 1986 шера пхелагІча ноябре денз пятилетка шоллагІча шера чотагІа газ йоаккхаши стабильни доаца газови бензин арахецаши я из.

Шоай деша дай хиннаб В. И. Ленина орден лелаеча «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахой. Мехкдаьтта даккхара дІадахача шера план цар кхоачашъяьй 24 декабре. Планал совгІа даькхад 5080 тонн гаргга «Іаьржа дошув». Цу управлене заданел совгІа эггара дукхагІа мехкдаьтта даькхад коммуниста В. В. Мамцова кулгалдеча кхоалагІча цехо.

Дика лоархІабаьб шера планахи тІайийцача декхарехи района транспортникаш а.

СУНЖА

Сунженски района промышленни предприятей коллективаша толамца кхоачашъяьй 1986 шера паччахьалкхен плани социалистически декхараши. ПланагІа лаьрхІачул совгІа маьхалъяьккхай бІаьш эзараш сомий маьха продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра заданин 104 процент кхоачаш еш, лурчох хинначул йиъ процент лакхъяй из.

Хьалхалаттачарна юкъе я Карабулакски нерудни гІишлон материалий завода, Карабулакски химически реагентий завода, «Сунжанефть» мехкдаьттеи гази йоахача управлене, Ассински консервни завода коллективаш.

КХАШ ХЬАЬНДУ

ШийтталагІча пятилетка шоллагІча шера баьцадаараш хьувкъадара де деза балхаш шоай ханнахьеи дикеи чакхдахара хьалхxе а оарцагІбаьннаб Грозненски района «Юбилейный» совхоза механизатораш. Къаьстта боккха теркам тІабахийтаб цар укх Іан деношка шоай низ дІа ма кхоачча органически удобренеш а яьхка помидораши, кабуци, нарсаши, кхы тайпа баьцадаараш шоаш хьалхедергдола кхаш хьаьндара.

Из болх лоаццача юкъа чакхбаккхара механизированни отряд вІашагІъеллай цига. ХІара дийнахьа 350 — 370 тонн органически удобренеш дІахьу цо. Яхье хьалхле лелаю механизатораша Алханов Хасос, Хатаев Эмиюлас, Ациев Султана кхыбараша. Царех хІаране дийнахьа дІахьу 35—40 тонн удобренеш.

Совхоза агрономически службас лерхІ хІара гектара тІа бІаь тонн органически удобренеш яхна. Из болх баь механизатораш баьлча кхы цІаьхка оахаргда 1987 шера баьцадаараш хьалкхедергдола кхаш.

С. СУРХОЕВ.

ЮБИЛЕЯ СИИНА

ШийтталагІча пятилетка хьалхара шу толаме чакхдаьккхад тха совхоза къахьегамхоша. 600 гектара тІара коартолаш чуенай план 125 йолаш хІаране тІара 140,4 центнер а йоаккхаш, хьажкІаш яьхай 33,9 центнер, план 25,7 центнер йолаш, ка бола ялат чуденад план 18 центнер йолаш хІара гектара тІара 27,3 центнер а йоаккхаш. Лаьттана культураш хьалкхееча интенсивнии индустриальнии технологеш юкъейоалаярах аьттув баьннаб уж дика хьувкъае а паччахьалкхенга йохкара планаш дикка тІехкхоачашъе а.

Шоай декхараш толаме кхоачашдаьд хьайбаш леладераша а. 1985 шера ехкачунца нийсийча дІадахача шера цар паччахьалкхенга ехка шура 400 центнер дукхагІа я, хІаьта дулх — 120 центнер. ХІара кхоабача Іаттагара 2450 килограмм шура яьккхай. ЛурчогІа яьккхачунца нийсийча из 400 килограмм дукхагІа я.

Сийлахь боккхача Октября 70 шу дизара йолча юбилейна баха ма боагґІара дикача хьокхамашца накъабахара, шоашта юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинаре къахьегаш боахк совхоза кхаши хьайбаши леладераш.

А. АУШЕВ,
Назрановски района «Экажевский» совхоза директора декхараш кхоачашдер.

ДЕГІААХАРА НАЬКЪАГІА

Толаме чакхдаьккхар шийтталагІча пятилетка хьалхара шу тха совхоза хьайбаш леладераша. ХІара кхоабача Іаттагара 2900 килограмм гаргга шура яьккхар, план ши эзар килограмм йолаш.

1985 шера хинначул шура иштта тІакхетийта йиш хилийтар доахана фу тоадаро, доакъара база чІоагІъяро, наьха балхацара безам совбаккхаро.

Шура яккхара шера план 30 процент тІехкхоачаш ца еш цаІ доярка йисанзар. ХІаьта тха толашагІа болча доояркаша Хашиева ПаьтІамата, Чабиева Хаьде, Горсаева Хаьде, Муталиева Азас кхо эзар килограммал совгІа шура яьккхар хІара кхоабача Іаттагара.

КарагІдаьннахох кхоачам а баь Іе дага бац тха хьайбаш леладераш. Цар дош деннад паччахьалкхенна шура дІаялара карарча пятилетка шин шера план Сийлахь боккхача Октябра 70 шу дузача дийнахьа кхоачашъе. ЛерхІар чакхдаккхара низ дІакхоачар а дергда.

А. ТОМОВ,
Малгобекски района «Луч» совхоза директор.

Партийни вахар: эргалонаш елга сихдара

КХОАНЕН УЙЛА ЕШ

Эргалонаш яр, хувцамаш дар яха дешаш вай вахаре чуденна шу доал кастта. Тахан цхьацца итогаш е йиш йолаш да вай цу лостамагIа партийни органаша, юкххьанцарча партийни организацеша, бIарччача къахьегама коллективаша беш латтача балха. Цу хьакъехьа холуш хIамаш карагIдаьннад Ачхой-Мартановски района «Урожайный» совхоза коммунисташта.

Чакхдаьнна шу долалуш оахош дергдар белгалдаьккхар оаха. Цо дIадийхар болхлой къахьегама а политически а хьинар айделга, дисциплинен порядоки чIоагIъелга, балха формаши методаши эргайоахилга.

Духхьал дIааьлча бакъахьа да — хIанз а кIезига дац оаха цу лостамагIа дувлийта гIалаташи ледарлонаши, деррига а даьдац организационни плане. Бизза пайда эцац хIанз а совхозни производстве хувцамаш дара гIо деш йолча экономически рычагехи стимулехи.

Тха боахама ерриги подразделенеш бригадни подрядагIа болх беш яле а, баьцадаараш кхедеча цхьайолча бригадаша йоаггIаш йола терко яц эффективности дикали лакха хургйолаш шоай къахьегам вIаштIехьбаккхара. «План — мичча бесса» яхача къаьнарча оамалах дIакъаста могаш бац цхьабола юкъерча звеной кулгалхой. ХIаьта цу хьакъехьа тхо геттара унзардоахар да из хьал коммунисташ А. Чукуев, Ш. Лайтаев, М. Джамбеков керте латтача бригадай коллективашка этта хилар. Партийни собранешка цар дувцар цаI да, хIаьта долаш дар техкача гIулакхаш дог деладеш хилац. Цу дешага хIанз лаьрххIа хьожаш я совхоза партком, царгара цIенхаштта хьадийхад гIулакх бокъалгахьа доаккхилга. Из дош-м оаха хIанз юха а гIоттадергда, шера баьча балха итогаш ювцача хана. Бакъдар, аьлча, е парткома а цун секретара а сий доаккхаш хIама-м дац из, хIана аьлча, доагIар ший ханнахьа де ма дезарий.

Деррига даьдац совхоза администраце, партийни организаце боахама экономика пайда луш хилийтара. ХIанз а керттера лоархIача «валах» мукъадовланза да тхо, цудухьа цкъаза кхоачашъяц оаха ассортиментагIа йола план а тIаийца декхараш а. ХIаьта совхоза директора С. Гиреевна а сона а, бехктокхамах довлара никъ ба из. Цох дола цхьа масал доаладергда аз. ДIадаха шу 300 эзар совгIа сом пайда а беш чакхдаьнкхад оаха, 90 тонн баьцадаараш дIаденнад паччахьалкхенна, ХIаьта хьожаргда вай хIара культурах болча хьокхамга, Городе бахача нахага 400 гаргга тонн помидораш дIакхачийтаяц, ахацел совгIа хох а тIабисаб тхона. ДIадаха шу мел йокъал латташ хиннад дувца а эшац, нарсаш диълагIа дакъа мара чуэца вIаштIехьдал а н з а р. ХIаьта духхьал дIаала деза: из иштта нийсденна тха а бехк ба.

Аз из иштта хIана ях ховргда тха кхыча хьокхамашка хьежача. Социалистически декхарех 250 тонна ка бола ялат кхеде дезаш дар тхо. Хьалхалаттача технологех хьалкхедар бахьан долаш хIара гектара тIара 51,5 центнер чуийцар оаха из, хIаьта паччахьалкхен амбарашка дIадахьийтар 797 тонн да, е йиъ план гаргга. ХIара бежан 400 совгIа килограмм дозал а долаш дIачуденнад, йизза кхоачашъяьй дулх дохкара план, йоагIачул совгIа 20 тонн шура яьккхай. ХIаьта иззал дика хьокхамаш гойтача тхона куц долаш, тха сий деш хIама мичад нарсех, помидорех, хохех йола план кхоачаш ца яр. Цудухьа аьлар аз лакхе «вал» яха дош вай къамаьла юкъера цIендаь дIадаккха деза, аьна.

Халахете а, цхьаболча юкъерча звеной кулгалхоша харцахьа кхетаду эргалонаш яра маIан. Царна хетачох эргалонаш е йиш яц нагахьа санна кердача техникаца, материалашца, хIанзарча оборудованеца уж Iалаш ца бойя. Цу тайпарча наха йоах, из деррига хуле, доккхий хIамаш дергда шоаш. Керттердар: хIаравар ши-шийгара дIаволавала веза. Ший балха тIа керда толамаш дахара хаьдда наькъаш цо ца лехе, балха йола таронаш гучаяха цунна ца лой, ца моге, эргалонаш елга дувцилга а яц. Даьссача къамаьлах пайда балац.

Цуморча, нахах дувцаш, эггара хьалха цIи яккха лов сона тхоай боахама керттерча агронома А. Мутулаева, керттерча инженера А. Гезуева, инженера - гидротехника А. Гереханова. ЦаI да шеко йоацаш: иждивенчески оамалаш йолча нахаца лира къовсам лоаттабергболаш а я совхоза администраци, партком. ХIаьта цIераш яьхараш, дукха ха йоаццаш хиннача парткома заседане а бийха, дIадовзийтар царгара яьнна ледарлонаш, кхоачамбоацараш, динза дисараш, гIулакх тоадар хаьдда хьадийхар.

Духхьал дIаала деза, тха къахьегамхоша эргалонаш яра наькъаш дизза кхетадеш ца хилара бехк парткома болга а къаьнача оамалех нах мукъа ца баьннилга а. Из гIалат цIендаь дIадаккхара лоархIаме да совхоза кулгалхой каст-каста нахаца вIашагIбеттабалар, царца беседаш яр. ВIашагIкхетараш-м дора цар, бакъда, беседаш яра-м, дукха тIера бац. Де дезар фуд, эггара хьалхагIа дIаяха еза новкъарленаш малагIаш я дувца дезача, шоай декхар кхоачашхиннилга лоархI цар оасарах, чуийцача хьувкъамах, хаоттамах дийцача. ХIаьта, бакъдар аьлча, парте обкома, райкома болхлоша а дукха дог деладац наьха, царца дагабувлаш къамаьлаш дарца.

Политико - кхетам балара болх эргабоаккхилга партийни комитето дIадоладаьд хIара кIирагIа планеркаш елга юкъедоаладарца. Цига дакъа лоац ерригача идеологически активо. Сона хетачох цо таро лургъя агитатораша, политинформатораша беча балха дикагIа тIахьожам лоаттабе, хIана аьлча уж планеркаш еча хана хаьдда анализ ю цар беча практически балхах хьахулачун.

Эргалонаш еча хьалашка хIанз совхоза парткомен администрацен къестадеча дешаех керттерча а лоархIамегIча а дешаех цаI да шийна тIадиллача гIулакхах бола хIара коммуниста бехктокхам айбелга. Цу гIулакха практикана юкъедоаладеш латт оаха юкъерча звеной специалисташта аттестаци елга. Духхьал дIаала деза, укхаза цхьацца кхоачамбоацараш а нийсденна хиларах. ХIанз уж гучадаьнна гIалаташ дIа а доахаш, принципиальнегIа, хIаране къахьегам кIоаргагIа тохкаш ю оаха из. Цох хьабоала пайда а хIанзлехьа гуш ба. Дикка айеннай хIаране дисциплина, бехктокхам, чIоагIденнад ший гIулакхах дог лазилга, коллектива хьалхашка латта декхараш дикагIа кхетаделга.

Парте XXVII съездо хIара боахама хьалхашка оттадаьд шийтталагIча пяти л е т к е боахама расчетен самофинансированен системага довлара декхар. Укх шера денз цу хьисапе кхаь бригадага болх байта лерхI оаха. Уж я коммунист М. Джамбеков, КПСС обкома членалла кандидат С. Хуркаева, З. Садулаев керте латтараш. Цар опытага хьежжа хьатIадоагIача шера берригa боахам а йиззача боахама расчетаген самофинансировани ярген баккха лерхI.

Р. АНЗАЕВ,
Ачхой - Мартановски района «Урожайный» совхоза парткома секретарь.

Дегаш гIоздаьнна болаш накъабаьхкаб Кердача шера М. Лябах керте латтача бригадера слесараш. СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводе хьалхарчарца кхоачашъяьй цар шера план.

Бригадера нах дуккхача хана денз тешаме ба «ХIара дийнахьа дисциплина тIехдикеи хьадер дукхагIеи хилийта!» яхача девиза.

Хадданза шоай балха нормаш тIеххоачашъеш хиларца белгала ба слесараш Iумар Юсупов, Гуреев Александр, Цоев Iаднан.

Дукха ха йоаццаш Цоевна хьаьнала къахьегарах еннай Къахьегама Цiеча Байракха орден. Цох боккха ихаъ хилар ерригача коллектива а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) I. Юсупов, М. Лябах (бригадир) А. Гуреев, I. Цоев.

С. АЛИХАНОВА сурт.

Вахара хьисап—советски

ИРАЗА ХЬАСТ

Са йоккхагIйолча йиIига Розай ялх шу мара даьннадацар М. Горьке цIерагIча совхоза шурий ферме балха со йоагIача хана. Из дар 1961 шера. Юххьанца подменни доярка йолаш къахьийгар аз, тIаккха сайна группа елар. Тахан мо дагадоагIа хьалхера хала денош: кулгаш чехка кIаьдлора, сатоха ца могаш лезар уж. Сабоад вIаши къастале гIатта езаш хулар. Чехка бераштa даа хIама а кийчдий, гIаш ферме яха арайоалер со.

— Хьайна хала бале, битача бакъахьа бар Iа из болх, — аьлар цхьан сарахьа мара, Бамат-Гире. — Бераш а зIамига ма дий вай. Хьайна лой аттагIча балха гIоргья хьо, ца лой цIагIа Iе а мегаргья.

ДагадагIац сона айса цунга фу аьлар е вIалла хIама ца оалаш Iийра. Цхьабакъда, цаI дар шеко йоацаш: цIагIа ягIа Iемар яцар со.

Со санна къона дояркаш дукха бар ферме. ХIанз а сона уллув къахьегаш ба Евлоева Лебихан, Евлоева Басрат, Куриева Меди, кхыбараш. Ханна зIамига дале а, боккхагIболча дояркашта тIехьа ца диса гIертар тхо. Болхлой ца таар бахьан долаш, цхьайолча хана шишша группана доал де дезаш хулар. Сарахьа дегI хьалкхаба ца могаш кIаьдлой а, саго ак алацар.

Дог ца эккхаш, бIу ца къожабеш сай гIулакх дизза чакхдаккха гIертар со. Юха а юха а дагаухар «атт беттача хана литр хиллал шура хьа ца йоаккхаш йитача, литр хиллал эшалу из» яха халкъа кица. Цу тайпара моттигаш сай балха тIа нийсъялийтацар аз.

Ферме еннача шоллагIча шера денз планаши социалистически декхараши тIеххоачашдеш хьайоагIа со. Детташ дола доахан дукха да ферме. Уж шин фух да — цIен боархен. Луча шурийга хьежача хIинца дукха хьоастуш дац уж. Дийнахьа юкъера лаьрхIача 12—14 килограммаш шура яа йиш я цар. Цу боарамe де са а тха дикагIболча дояркай а хьокхамаш.

Тахан са группе 15 етт ба. Соахка сайна оттаьча планах хIара Iаттагара 1950 килограмм шура яккха езаш яр со. Уйла а яь, сай таронашка а хьежа керда социалистически декхараш тIаийцар аз: хIара Iаттагара 3000 килограмм шура яккха.

— Ва Бахати,—вела а венна аьлар сога цу хана КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретара Т. Д. Албакова, — кхьча дояркаша кхы а доккхагIдола декхараш тIа ма эций. Хьо лоархIаяций из де?

— Темирхан Джабраилович, — ях аз, — са оамал я айса аьннар дизза кховачашдеш. Из дикагIа дезий доккхий декхараш тIа а эцаш, шу чакхдоалача хана дIаала хIама доацаш юсачул. ХIаьта аьттув боале, айса аьннача боарамал хьаллакхъяла а хьожаргья.

Сай деша да хила хьежар—со, дукха хIама ца эшаш, хIара Iаттагара 4000 килограмм шура яьккхар дIадахача шера.

Тахан сай къахьегама наькъага юхахьежача дукха хIама дагадох сона. Мишта аьттув баьлар са болх бешие, 10 бер хьалкхеде, царна массанена даар-дувхар Iалашде, массанешка дешийта? Роза, Радимхан, Аминат хьехархой ба. Къурейш милице балха эттав. Эскарера цIавенначул тIехьагIа Грозненски механизацен учетен техникуме деша вахав Мухьмад, хIаьта Iумар Серноводскера юртбоахама техникум яьккхачул тIехьагIа, арме гIулакх деш ва. Барзкъаш тега Iомалуш я Марем. Зарам Зинаи дешархой ба. ХIаьта къастта ала безам ба са сай шоллагIйолча йоIах — Аьсетах. Из ший нана санна доярка я. ЛадувгIал оаш, мел дукха професеш хьаIайнай тха цхьан дезале!

Ошш из мишта кхетадергда дукхача совгIаташта юкъе къастта еза я сона «Нана-турпал» яа медаль. Из бIаргаяIча сай деррига берий сибаташ, уж даь, цар эггара хьалхара гIа баьккха, деша даха, къахьега доладенна денош дагадох сона. Кхы а дагадох: уж хьалкхеде, когашта оттаде сайна паччахьалкхено даь новкъостал. Из йоакхо хиннацаре, ма хала хургдар сона а са цIендаьна а! Дег тIара баркал ца аьлча кхы фу аргда из даьчоа.

Ший кулгашца хьадаьчул дезагIа цхьаккха хIама дац, оал халкъо. ТIаккха мишта кхетае еза кIезигагIа хьаден дукхагIа чудахьен гIертача наьха позици? Дукха кхалнах ба юрта болх ца беш багIаш, хIаьта ферме дояркаш тоац. Мишта кхетаде деза из? Алапеш кIезига да яхаш юхагIерт-те уж? ГIалат ба уж, сайна доагIача алапел совгIа, планал тIех шура яккхарах соахка хIара декадах 15—20 сом йидаьд аз.

ХIаьта а цхьабараш ферме бахка раьза хилац. ТIаккха дикагIа де базараш яр, кхыдола йирча гIулакхаш леладар. Цу тайпарча наькъашца дIахо йодача хана ваха ший аьттув баргба аьнна хетар гIалат ва. Йоккхача эргалоний ха хьатIаэттай — ширдаьннар юстара тоссаш, кердадар хьакхоллаш боахк советски нах. Цар ловргдац цу тайпара гIулакхаш. Иштта да-кх парте яхар, халкъа хетар, наха къоабалдер.

ХIаьта доярка професси вай мехка мел сий долаш я хьахьокхаш да сона, мугIареча болхлочоа, ши ордени дукхa медалаши ялар, со районни Совета депутат харжар. Курала дувцац аз из, къахьегача сага сий вай парте лакха лоархIаш хилар дIаалар духьа дувц.

Дукха ха йисаяц сона пенсе яха. Цхьабакъда, дукхаезача профессеца къаста дага яц. Иштта да-их сайна сай дезала, вай паччахьалкхенна еча йоазахоне аз из дIайоаккх.

Б. КОРИГОВА,
М. Горьке цIерагIча совхоза доярка.

Кердадараш

ЯЛХ ДИ ХЬАЛХА

Кердача шера дика н а к ъ а б а ь х к а б «Терек» яхача мебельно - хьун хIамаш еча объединене къахьегамхой. Товарни продукци арахецара план 25 декабре кхоачашъярах рапорт деннад цар, дисача ялх дийнахьа арахийцай 590 эзар сом гаргга мах бола продукци. Тикашка йохкара кхы тIа а дIахьийтай «Горянка» яха 400 мебельни комплекс, ах эзар журнальни истолг, 600 гIанд, пхьегIаш лоаттаю шовзткъа шкаф.

ТIехдика къахьийгад А. Тасуев керте латтача цхьоалагIча мебельни филиала, В. Горлова, М. Абдулаева кулгалдеча мебельни цехий коллективаша. Цар лелаю «КПСС XXVII съезда цIерагIа» яха сий дола цIераш.

КарагIдаьнначох кхоачам а баь Iе дага бац мебельщикаш. Р. Магомадова, С. Мусостова, Х. Макаева кулгалдеча бригадай патриотически болам хьал а лоацаш, ерригача подразделеней коллективаша дош деннад шийтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера план Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузаш кхоачашъе.

А. ТЕРОЕВ.

ХЬАННИЛЛАН ТИКА

Керда шу хьатIаотташ дукха дика кхааш хиннад Заводской районе бахача наха, къаьстта Черноречье поселке бахачарна. Укхаза укх деношка болх бе йоладеннай «Гастрономия» яха самообслуживане йоккха тика. Цига бахача къахьегамхой хIанз таро я гаьна ца ухаш эшаш дола гастрономически товараш эца. Цу гIулакха чIоагIа гIадбаха ба тIема а къахьегама а ветеранаш, бераш дола ноаной.

ГIИШЛОНХОЙ ПРОФИЛАКТОРИИ

Нохч - ГIалгIайчен столице къахьегаш болча гIишлонхошта салаIа, шоай унахцIено тоае вIаштIехьа хургдолаш керда профилакторий хьалъяьй Грозненски «форда» йисте. Цу хозача, массехказза вIаштIара даьча цIагIа цхьан ханна салоIаш хургва 200 болхло.

ШОАШ ХЬАЛДАЬД

Керда шу тIаихоачаш В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводо шоай балхлошта дIаделар 25 квартира йола хозспособах даь цIа. Кердача квартире керда шу дездергда операторашa — Валунский Валерий Владимировичa, Гупалова Татьяна Андреевнай, инженерий Череватая Тамара Ивановнай, Дикова Татьяна Григорьевнай дезалаша кхычар.

КЕРДА ФУСАМАШ

Грознерча Хмельницкий Богдана цIи леладеча улица тIа «Аэлита» яхача ЖСК хьалдаьд 142 квартира йола цIа. Укх деношка цу чу баха хайшаб нах. ГIишлонхошта чIоагIа раьза а ба уж цIа дикен хозен хьалдарах.

Кердача шера хьалхарча деношка баха нах чуховшаргба цу улицах Грозненски горисполкома УКС заказчик йолаш хьалдеш долча 141 квартира болх цIагIа. Укх деношка тIеххьара балхаш чакхдоалаш латт цига.

Тха анкета

КПСС XXVII-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш ба советски нах. Цу балха керттера белгалонаш — деррига вай вахаре эргалонаш яр, социально-экономически дегIадар, Iилма-техническа прогресс сихъяр, парте социальни политика кхоачашъяр.

Цунца дувзаденна промышленносте, юрта боахаме

1. Фу даьд Iа болх беча коллективо КПСС XXVII къахьегача нахага укх тайпара хаттараш дир оаха: съезда решенеш кхоачашъеча?

2. Эргалонаш еча фу карагIдаьннад шоана? Кхоачам болаш хетий шоана из, дIахо фу де лерхI оаш?

3. Укх шера Октябрьски революце 70 шу дизар дездергда советски халкъо. Мишта накъадаха лаьрхIад оаш цу цIейна?

I. ГАЛАЕВ,
Малгобекски УБР буровой начальник

1. Тха бригадане къаьстта белгала хилар дIадаха шу.

ШийтталагIча пятилетка хьалхарча шера план 1986 шера октябрь бетта кхоачашйир оаха. Шера долче декхарех 2380 метр бурув тоха дезаш дар. ХIаьта оаха 25 октябре тохар 2585 метр бурув. Шу чакхдалалехьа кхы а 200 метр бурув тохар.

Мишта вIаштIехьдаьлар из толам беккха? Коллектив бертцхьоагIо йолаш хиларах даьнна беркат да из. ХIаране кхетабора шийна тIалатта бехктокхам.

2. Эргалонаш елга сихдара тIадерзадаь гIулакхаш ма хетта дIагIоргдац массане а къахьегамен производственни дисциплина дика йолаш болх баьбер аьнна. Цунах далац хIанз гIулакх. Дисциплина дика хилар — из хIара сага декхар да. Укхаза эшар да кердадар лехилга, бийдала, материалашта, энергоресурсашта кхом белга.

Эргалонаш елга сихдара юкъехьош дола дакъа хет тха бригадерча наха духхьал дIадахача цхьан шера бурув тохарга дIадодар лохдара еннача массехк рационализаторски предложене 47 эзар сома баь пайда. Къахьегама оасарле 7 процент лакхъе таро елар буpувдеттачун гIонча В. Шемахова еннача шин рационализаторски предложене.

3. Укх шера Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизар дездергда советски халкъо, дунен тIарча дерригача прогрессивни адамлено. Цунна хьакъ ма хиллара накъадахара тха бригадо лаьрхIад: пятилетка шин шера план СССР Конституце денга — 7 октябре кхоачашъе, бурув тохача дIадодар лохдарах 2,5 эзар сом кходе, къахьегама оасарле планал совгIа 11 процент лакхъе, кхоьлча бийдала, материалий чотагIа 4 дийнахьа болх бе. Уж кхоачашдулургдолаш декхараш да. Эшар тха хьинар мара дац.

А. БЕЛАЯ,
Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза доярка

Общественни производстве эргалонаш елга ерригача коллективашка, хIаранега кхоачаш хIама да. Юстара латтац цу гIулакха тха колхозхой а.

Дулх, шура дIаялара планаш кхоачаш ца юлуш, паччахьалкхен декхар тIадусаш хьаенай тха ферма цхьайтталагIча пятилетке. Из дIахо ла йиш йолаш дацар. Цудухьа къаьна, бруцеллезни доахан кхыча фермашка дIа а дига, тхоайчоа реконструкци е йолайир оаха. Коара лаьттан лакхера тIоа дIабаьккхар. ЦIендаь дIаарадаьккхар ферме дуккхача шерашка Iайна кхо.

Хьайбай помещенешка хьалхе дезинфекци а яь, тIаккха керда асфальт биллар, лазараштa духьала цIаькха а молхаш техар. ТIаккха Краснодарера доаладир цIеча фух дола 750 гаргга шинар.

ХIара группе юкъера лаьрхIача 34 етт ба. Цхьан дийнахьа цхьаннен тIаккха шоллагIчон — шин дояркас доал ду царна. Долче, кIира кхоккха ди цIагIа даккха йиш хул хIаране. Цудухьа салаIа, цIагIа кулг тоха, берашка хьажа кхоабу уж. Алапи а кIезига дац цар. Юкъера лаьрхIача хIаране доаккх 250 сом.

Гуш ма хиллара, дукха эргалонаш хиннай ферме. Цудухьа наха дегаш айденна къахьег. Цо йиш хулийт толамаш даха а. Масала, дIадахача шера хIара кхоабача Iаттагара 4090 килогрмм шура яьккхар оаха. Из я шера планал 1790 килограмм, лурчогIа хинначул 1620 килограмм дукхагIа.

Тха толашагIа йолча дояркаша Звягинцева Аннас, аз, Даудова Маккас, Савина Александрас хIара кхоабача Iаттагара дукха хIама ца эшаш пхи эзар килограмм яьккхар, хIаьта Сагиева Дашас, Мамбетова Любас, Мидарова Фатимас, Караулова Верас, Амриева Аьсета йиъ-ах эзар килограммал совгIа.

2. Тха ферме санна хувцамаш дергдолаш да кхыча фермашка а.

3. Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача денна толаме накъабахара мехка яьржача яхье хьинаре дакъа а лоацаш, оаха дош деннад укх шера 7 ноябрь хьатIакхоачаш паччахьалкхенга шура йохкара карарча пятилетка шийтталгIа шера план е.

Б. КОТИКОВ,
ДСК бригадир

1. План тIеххоачашъю, объекташ ханал хьалха эксплуатаце дIалу, нах раьза ба... Кхы дикагIа фу хургда аьнна хетадела тарлу. ХIаьта а сатем боабу цхьан хIамо: КПСС XXVII съезда решенеш кхоачашъеча малагIа дакъа юкъекхухь - хьогI аз айса? Къаьстта цу гIулакха дукхагIа уйла е ваьлар со съезд чакхьяьнначул тIехьагIа. Сай низ дIакхоачар дой-те аз?

Парте гIишлонхошта хьалхашка оттадаь декхар Iалаьмате чоалхане да — 2000 шерага кхачалехьа хIара советски дезал къаьсттача фусамца Iалашбелга.

2. Дукха ха йоаццаш гIишлонхой обкома союзе бригадирий совещане дакъа лоацаш хиннав со. Цига хIама къайла ца хьош дIааьлар аз тха балха дукхагIа Iаткъар планировани нийса ца хилар долга. Тхо штукатураш - маляраш да. Деррига а кхыдола балхаш йистедаьлча мара дIадоладе йиш яц тха гIулакх. Цхьабакъда, цу хана каменщикаш, монтажникаш хьалхара этаж чакхйоаккхаш мара хилац. ТIаккха массехк дийнахьа де хIама доацаш юс бригада. Из цхьаккха дича хилийта йиш йолаш хIама дац. Ши бутт совгIа ха я тха бригада керда объект хьалъеча хьаена. ХIаьта бытовкаш, барзкъаш хувца, хIама дуа вагончикаш йIоахьянза я. ЧIоагIа Iаткъ тхона ший ханнахьа гIишлон материалаш хьатIа ца яр а. Тахан тхога дац сийна басар, наIараштa, кораштa тоха кизгаш. ДСК керттерча инженера яхачох, уж ше йола материалаш складе йолаш я, цхьабакъда, цхьаболча наьха бехкагIа тхо долча хьакхаьчаяц. Из да-кх тхо долча эргалонаш елга сихдеча доаллар. Духхьал цхьа саг а тоъаргва кегар бе...

3. Тха коллективе ба дуккхача хана денз къахьегаш, шоай говзал дег тIара езаш бола нах. Царех ба Исупова Хьади, Ознаева Макка, Орехова Галина, Катаев Лема. Уж йоккха опыт йола гIишлонхой ба. ХIаьта сайх лаьца аьлча, гIишлонхочун балха тIа сай ираз корадаьд сона. Сийлахьча Октябра 70 шу дузача юбилейга пятилетка шин шера план кхоачашъе тIаийца декхар оаха кхоачашдергхиларах цхьаккха шеко яц.

Грозный тахан.

Л. АБДУРЗАКОВА сурт.

ТЕШАМО НИЗ ЛУ

КПСС XXVII съезд чакхъяьнначул тIехьагIа мехка хинна хувцамаш цецваллал дукха да. Уж вайна хоалу заводашка, фабрикашка, юрташка, Iилман а кхоллама а болхлой организацешка, вешта аьлча, советски халкъа дерригача вахаре. Хувцаеннай балхацара наьха уйла, кхетам, айбеннаб бехктокхам. СихагIа, дикагIа, дукхагIа — уж алхха дешаш хинна Iац, цар чулоацам доккхача вахарца, заман мухаца хьалбизза ба тахан. Болаш ба вайна юкъе цу михагахьа букъ берзабе гIертараш, хьалха санна гIайгIа-бала боацаш, цхьанна хIамах дог ца лазаш, собранешка даьсса къамаьлаш а деш, баха уйла яраш. ХIанз вай, советски наьха дерригa вахар овлангара эргадоаккхаш дIахьош бола болх цхьа моллагIа йола аргIанара кампани лоархI цар. ХIама дергдац, кIаьдлургба, совцаргба, йоах, хьалха санна шоай йIайхача кабинеташка багIа уйла йолчар. Цхьабакъда, тIехь - тIехьагIа чIоагIлуш боагIа эргалоний мух. Из чакхбувл кабинеташка гIолла, кораш а наIараш а еллаш.

Хийла мекъача, кердадараш ца дезача хьакимех гIандаш мукъадаьхад цу михо, кхы дIахо доахарг а да. ХIана аьлча ,иштта ба тахан парте никъ: кердадар хьаллоацаш, из дег тIара къоабалдеш, дIахьош хье веце, юстара вала, из болх кхычар, низ а, безам а, хьинар а долчар бергба. Эргалонаш елга сихдара гIулакх — из вай массане, дерригача халкъа юкъара гIулакх да. Цудухьа хIара советски саг — болхло, Iилманхо, лор, артист, инженер — берригаш а декхарийла ба, сона фу карагIдаргдар-хьогI, фу хувцам бе йиш хургьяр - хьогI са айса къахьегача моттиге, аьнна уйла е а йолаш йола таронаш тахка а.

Дикка ха я цу уйлаша йоазонхой сатем боабаь а. Кепаетташ арадувла доладеннад къаьстта ира проблемаш йоашхаш дола говзаме йоазонаш. Царех да Астафьев Виктора «ГIайгIане детектив», Айтматов Чингиза «Плаха» яха романаш, Распутин Валентина «ЦIи ялар» яха повесть, кхыдараш. Цу произведенеша, кIоаргга гойт советски наха, хьашт дале, дунен тIарча берригача наха а хьалхашка латта проблемаш: сага эхь-эздела а кхетама а вахар эргадаккха дезаш хилар, Iалам, машар лорабара вай шевар оарцагIвала везаш хилар, саг хIанз ше волчул дикагIа а хозагIа а хила йиш хилар.

Цхьабакъда, цу тIехьа цунна новкъостал эш. Из болх дIабахьа а кхоачашбе а декхарийла ба коммунисташ, Iилманхой, йоазонхой, хьехархой, художникаш, композитораш, театр, кино, иштта кхы дIахо а. Из болх чакхбоахаш бац-м ала йиш яц. КарагIдийннараш дукхха да, вай гIаддугаш а, курал е йиш йолаш а. Вай парти а паччахьалкхе а массаза йоакхо еш хьаенай советски наьха хьалтаро лакхъяра, балха тIера болаш, эхь-эздел долаш, бартцхьоагIо йолаш, бокъонца бола патриоташ а интернационалисташ а хьалхебара. Уж оамалаш я советски литературон искусствоси кхайкаераш а.

Эрсий сийлахь - доккха литература, советски литература массаза а хьаденад дикал, сагал, хозал, халкъацара, Даьхенцара, лаьттанцара безам, интернациональни доттагIал хестадеш. Цунах латт цун чIоагIал а беркат а. Из уйла, из никъ ба нохчий, гIалгIай литературо дIахьошбар а. Из уйла, из никъ шишегIа хьахинна а хьахулаш а бац. Из хьабоагIа халкъий багахбувцамцара: фаьлгашкара, оаламашкара, легендашкара, иллешкара, кицашкара.

Цхьан английски йоазонхочунга деша деннад эрсий фаьлгий книжка. Из дийша ваьлча, цо аьннад: «ХIанз хов сона эрсий фу бахьан долаш котбаьннаб немецко-фашистски Германел. Цар зIамига болаш цу тайпара фаьлгаш дешандаь». Иштта доккха тешал даьд капиталистически мехка йоазонхочо эрсий багахбувцама. Цу багахбувцамо санна, дика мелдар хьалъайдеш а хоастадеш а, во мел дар, нийрча, тоам боацаш мел дар IотоIадеш а хьаденад, хьа а доагIа дукхача къамий меттайла дола дерригa советски литература. Цхьабакъда, хIаьта а ала доагIа, тахан гIулакх эттад литераторашкара къаьстта ирал а майрал а езаш. Вахара массайола оагIонаш хьахьокха, таханара турпалаш, цар дог-уйла, гIулакхаш, лоацца аьлча, цар чоалхане а йовза, атта йоаца а оамалаш кIоаргга хьахьокха, адамашта, бIарччача халкъашта, мехкашта юкъе латта хьалаш, хьашт дале, дунен проблемаш а хьахьокха декхарийла да литература. ХIаьта укхаза ший къаьстта талант а къонахчал а деза.

Хьалъяьй «Атоммаш», билла баьннаб Байкало-Амурски никъ. Iалаьмате доккха къонахчал, йохаргIйоаца бартцхьоагIо, интернациональни доттагIал гойташ Афганистане шоай тIема гIулакх дIахьош ба дукхха советски нагирхой, царна юкъе ба Нохч - ГIалгIайчера кагий нах а. Фу яздаьд вай царех? МалагIа повесть, роман, поэма? Фу яздаьд вай Советски Союза Турпал волча Аушев Русланах, цун вежарех — Адамах, Бахьаудинах? Фу яздаьд вай дизза ший сага а советски эпсара а декхар кхоачашдеш тIем тIа веннача Советски Союза Турпалхочох Демченко Георгех? Ший декхар дизза кхоачаш а даь, ший са даллалца душманашца латаш дIаваьннача Ленина ордена кавалер волча Хачукаев Сулейманах? Дукха ба уж, бувца а цIераш яха а, дийна бараш а байнараш а. Хала хете а, вахар иштта да. Цхьабакъда, вайна, халкъа, Даьхенна уж бицлургбац.

ДIададахад 1986-гIа шу. Из дIадахар дукхача наьха сатувсамаш кхоачашдаь. Цхьабакъда, кIезига дац динза дисараш а. Кердача шера, вай теш, уж а кхоачашхургда. Тешшаме кхоачашхургда, нагахьа санна вай дерригаш а овтте, вайх хIаране ше хьадеш дола гIулакх, ше догцIена а волаш, из наха, мехка, халкъа дезилга а ховш, дика хьадойя. ХIаьта цох бола тешам вайга болаш а ба.

СаIид ЧАХКИЕВ,
Нохч - ГIалгIайчен Ленински комсомола преме лауреат.

ГОСПРИЕМКА: ХАНО ДIАДЕХАР

БЕХКТОКХАМЕ ДЕКХАР

«Арахеца продукци овлангара дикагIа хилийтара де дезарех» яхача КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцамо хьалхадоаккх дика йоаца продукци арахецара производства дерригача боарамий организатораш — объединене, предприяте, организаце кулгалхочунгара мастерага кхаччалца бараш бехктокхаме оза бокъо хилар. ХIанз геттара а чIоагIа лоархIам болаш да из, хIана аьлча, юкъебоалабеш ба вневедомственни тIахьожам — Госприемка.

Вай республике Госприемка йолае къоастаьча 3 предприятех цаI — СССР 60 шу дизара цIерагIа йола «Оргтехника» производственни объединенена чуйоагIа «Электроприбор» яха завод.

ДIадахача шера октябрь бетта денз кийча продукци ГосприемкагIа арахеца йолайир укхаза. Ерригчох 20 процент мара яцар иштта арахеца езаш яр, ноябрь бетта 30 процент, декабрь — 70 процент. ХIаьта укх бетта денз дIахо мел йодача хана ерригa а ара мел хеца продукци Госприемкага гIолла чакхъяла езаш яр.

Из гIулакх мишта латт дувц СССР Госстандартий керттерча управлене Госприемка яра волча вокххагIволча инженера Подгорнов Александр Ивановича:

— Юххьанца оаха болх дIаболабеча хана тхога гIолла чакхъяла езаш хиннараш ши тайпа продукци мара яцар. Уж яр ЭР-620 К-4 яха электрофотографически аппараташи царна эша цилиндраши. Кхыйола продукци хьалха санна завода ОТК гIолла чакхйоалар. Керда хIама дIадоладеча массаза а хиннад хала. Цу тайпара халонаш нийсъелар тхона а. Дукхха а кхоачамбоацараш дар технически документацеца, технически служба болх а ледара дIабодар. Шийга дIаденнача технологически чертежашка хьежжа хьаергья болхлочо из е вож оатхал. Чертежаш во яле оатхал а во хургья. Цудухьа укхаза чIоагIа лоархIам болаш да инженерагара мастерага кхаччалца болча наха шоай гIулакх дика довзаш хилар.

Халонаш шортта я хIанз а. ХIаьта а из ха дагаехача тахан дикка аттача даьннад продукце дикал лакхъяра тIадерзадаь гIулакх. Уйла ел оаш, дуккхача шерашка ОТК мога а еш дIайеш хинна продукци тахан оаха брак а еш юха чутелаш хилча фу хетаргда болхлошта. ХIаьта из иштта нийсделар юххьанца. Нагахьа санна октябрь бетта 8 электрофотографически аппаратех Госприемка виналаша цаI мара брак яь юха къоастаьеце, ноябрь бетта 12 аппаратах 5 брак йолаш хилар. Из да болх ритмично ца бар бахьан долаш. Хьалхарчеи шоллагIчен декадех болх эсала дIабодар. ХIанз а дикка ха ма йий бутт йистебала, тахан ца даьр кхоана дергда-кх яха кулгалхой а болхлой а нийслора. ХьатIаоттар тIеххьара декада. План кхоачашъяра дерригa низаш оарцагIдаха болар завода кулгалхой. Сухал ярах хьахулар брак.

Юххьанца продукци Госприемка мара дIанийергьяц аьлча, раьза боаца болхлой а цхьабола кулгалхой а нийсбелар. Цар йоахар, сенна эш ши тIахьожам, продукци ОТК гIолла чакхъяьлча кхоачам ба.

Госприемка еча отделе ворхI саг мара вац. Цудухьа тха низ кхачац массанахьа хьажа, хIаьта ОТК 77 саг чувоагIа. ТIаккха мишта чакхъювл брак. Из нийслу завода тIахьожамхой профессиональни говзал лоха йолаш боландаь. Нагахьа санна хьалха цхьа бахьан сакхат доацаш йола оатхал ОТК тIахьожамхоша чакхъювлийташ хиннаяле, тахан из цхьаккха дича а магийташ дац. ГIулакх бокъалгахьа даргда тIахьожама отделера нах аттестацех чакхбоале.

Мелла дика станокаш, оборудовани хиннаяр аьнна брак хургья нагахьа болх бечун ший продукцех дог ца лазе. Цудухьа керттера вар саг ва. Цун хьинарах тийша да шедар.

Тхогара новкъостал эшаш моттигаш а нийслу. Дукха ха йоаццаш малярни участкера мастера В. Ярцевас аппараташта басар тохача хьовзам хул, болх ма хетта дIабодац аьнна хоам бир тхога. Госприемка членаша новкъостал дир кхоачамбоацар дIадаккха.

Духхьал кийчача продукце дикалга хьажарах чакхбалац тха болх. Цехашка гIолла оатхалашка хьажа а деза. Болхлочо ше хьаьь оатхал ОТК дIалу, цул тIехьагIа Госприемка викалаш хьож цунга. Цудухьа шоаш хьадер гIалат доацаш де гIерт берригаш а.

Сай къамаьл чакхдоаллаш са ала безам бар, дикал — берригача вай балха стиль, дувцар а гIулакхаш а цаIаш хилар, къаьнача IаьдалагIа уйлаш елга а болх белга а дIадаккхар.

Назране болх бе йолаеннай «Детский мир» яха тика. Ши секци я цига: канцтовараш, берий барзкъаши кога гIирси бохкар. Укхаза ухача наха дика гIулакх ду продавецаша Дзаурова Валентинас, Местоева Розас, Газдиева Тамарас, — яхаш дувц тика секце заведующе Измайлова Фатимас. Берий хьаштташ довзаш увттаю цар наха хоатташ долча товарий ассортимент. Цудухьа даим дукха хул тика тIа шоашта эшар эца баьхка тха къона нийдархой.

Р. АУШЕВ.

СУРТАШ ТIА: 1) Назранера «Детский мир» яха тика; 2) Канцтовараши елочни ловзоргаши бераша дохкаш я Газдиева Тамара.

Автора суртош.

ТЕАТРА СОВГIАТ

Вай городе ТЮЗ ца хиларо чIоагIа новкъарло ю эстетически а идейно-политически а кхетам луш къона тIехье хьалкхеяра. Хурдаь из кхоачамбоацар кIезигагIа Iаткъаргдолаш болх бу вай республика драматически театраша. Цу даькъе къахьегаш да М. Ю. Лермонтова цIерагIа эрсий драматически театр. КхувшйоагIача тIехьено хоза а дика а хеташ тIанийцай цун укх сезонера премьераш — Чахкиев СаIида «БIарга хих биза кад» яхача поэмах оттаяь, О. Сосина «Молдаванке локхаш музыка яр» яха спектаклаш. Цу спектаклех лаьца дувцаш къамаьлаш хиннад школашка, ДIахо йодача хана уж спектаклаш тоаярах лаьца а, кагирхошта эшараш малагIа темаш я а, уж репертуаре хIана яц а, яхаш дийцар дига. Цу тайпарча къамаьлаша тхона гIо ду тхоай болх тоабе, тIехьа - тIайоагIача хана де дезар фуд хойт.

ХIанз дIайолаеннай школашкара Iан каникулаш. Эггара зIамагIдолча бераштa лаьрхIа оаха кийчбаьб Москверча драматурга Ю. Михайлова А. Островске произведене сюжетахи эрсий фольклорахи язбаь «Паччахьа воI Иван» яха фаьлг.

Цу фаьлга ларда тIа къонача режиссера Л. Куразовас зIамигача бераштa довзийт дикадар, хоздар, къизал а харцо а мичара йоагIаш я. Нийсхо, доттагIал яхар фуд. МоллагIча фаьлге санна, укхаза а нотдоал бадъдар.

Бераштa Iалаьмате безалургболча тайпара хоза а дика а кийчбаьб из фаьлг къоначa художника А. Киселева. Зрителашта гургья актриса А. Архангельская, Нохч-ГIалгIай а Къулбаседа-ХIирий а АССР-ий заслуженни артист В. Панов, Н. Голева, Л. Абаджан, РСФСР заслуженни артист В. Белоглазов, кхыбараш.

Кердача шера хетадаь оаха шоана даь совгIат да шуга хьежаш, берашl

Г. АБАДЖАН,
театра керттерча режиссера гIонча.

ВЕТЕРАНАШ БЕЗБИР

Укх деношка театральни деятелий Союза Нохч-ГIалгIай отделене болхлоша торжественни сайре йир республика театрай артисташта-ветеранашта хетаяь. Уж ба Нурадилов Ханпаший цIерагIча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен театра артисташ: Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артистка Исакова Закречун Зина, Джабраилов IадлоахIап; М. Ю. Лермонтова цIерагIча республикански эрсий драматически театра актераш — Российски Федераце заслуженни артист Белоглазов Владимир Семецович, пенсионер Чернущенко Алексей Александрович; теникий театра актриса — Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артистка Мехтиева Хьасана Роза.

Ветеранашта цига совгIаташ делар. ТIехь-тIайоагIача хана цар кхы а бонкхагIа творчески толам боаккхилга ловш сайре кийчъяьраша а новкъостаща а царна ловца баьккхар.

Тха анкета

М. КОЛОЕВ,
ГI. Архиева цIерагIча «Электроинструмент» завода токарь, къахьегама ветеран

1. Вайна массанена а ший тайпара белгалдар дIадаха 1986 шу. Цу шера хилар КПСС XXVII съезд. Цун решенешта хаьддача гIулакхашца жоп далара оарцагIа яьлар аз къахьегаш йола инструментальни цеха коллектив а. Массане а дика кхетадора талмастта болх барах хIама хургдоацилга, мекъабарашта, дисциплина телхаерашта коллективана юкъе моттиг йоацилга.

Съездо ший болх дIахьоча деношка хьалха оахоша тIаийца хиннарел доккхагIа дола декхараш тIаийцар оаха. Нагахьа санна шу долалуш шера план ханал кхо ди хьалха кхоачашъергья, аьнна лаьрхIа хиннадале, парте форума сийна цеха коллективо соцам бир из план дикка хьалхагIа — Октябра 69 шу дузеча денга кхоачашъе. Тахан хоза хеташ цIераш яха безам бар са шоай дош дизза кхоачашдаьча наьха. Царех я I. Могушкова керте латта токарий бригада, токараш М. Шадиев, Я. Экажев, кхыбараш.

2. КПСС XXVII съезд чакхъяьнначул тIехьагIа хувцамий, эргалоний наькъа тIа даьннад вай вахар. Хьо дIа мел хьежача гуш я цар хьалхара белгалонаш. ШийтталагIча пятилетка хьалхара шу дIадолалушше, аз тхоай бригадера нах тIахьийхар хьаеча продукце дикал лакха а йолаш, къахьегама овсарле ейяра. Со хьаллаьцар новкъостаща, цудухьа брак яха дош бригадера дIадаьннад. Эргалонаш е эза яхилга, аз кхетадечох, из да масседола хIама дика хила деза, яхилга. Цунна юкъе доагIа дисциплина чIоагIа хилар, производствах ший цIенах санна дог лазилга, хьайгара масал гойтилга. Цхьан дешаца аьлча, къаьнара оамалаш йита еза. Укх шера сох хиннав «дошо кулгаш дола мастер». Цу цIера сий дIахо а лакха лоеттаеш дIагIоргва со.

Ткъо шу совгIа ха я аз заводе къахьега. Доккхала алга дац, кхы мел дар дIадаьккхача а 22 ученик Iомаваьв аз. ХIаьта а хIензачул тIехьагIа де дезачун бIоагIа дакъа а дац сона карагIдаьннар.

3. ДIадахача шера план заводе мел волча токарал хьалхагIа кхоачашйир аз — 15 октябре. ХIаьта укх шера доккхий социалистически декхараш тIаийцад тха бригадо а цехо а. ШийтталагIча пятилетка шин шера план Октябра 70 шу дузаш кхоачашъе. Шеко яц из иштта хургхиларах.

I. ЛОЛАХОЕВ,
«Назрановский» совхоза ферма бригадир, Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама заслуженни болхло

ЦIеча Байракха орден еннача Сагова Марема, Iаьсий леладераша Ленина орден лелаеча Костоева Хьавас, Газгиреева ШариIата, скотникаша Могушкова Султана, Баркинхоев Аюпа, кхыбараш.

1. Мехка Кхачан программа кхоачашъеча хьайбай продукташ дукхагIа яха гIерташ шоай низ дIакхоачар ду тха ферма болхлоша. Иштта, шера планагIа йоха йоагIар 848 тонн йолаш паччахьалкхенна дIаеннай 890 тонн шура. ДIадахача шера ахкачунца нийсйича из дикка дукхагIа я.

Из толам баьккхаб хьайбаш дика кхабарах, зооветеринарни бокъонаша дIа ма деххара доаркаша, скотникаша царна Iунал деш хиларах. Нагахьа санна 1985 шера хIара кхоабача Iаттагара 2950 килограмм яьккхаяле, 1986 шера 3140 килограмм яьккхай оаха.

Сона къаьстта баркал ала лов доакъара база чIоагIъяра хадданза йоакхо еш болча тхоай совхоза механизатораштa, кулгалхошта, специалисташта. Цхьа шу дIадахийтац цар шортта дика йол, силос, ча, доакъара свеклаш Iалаш ца еш. Болх беш я доакъара цех.

Доаркаша, скотникаша, специалистаща дика къахьегаргдола хьалаш вIаштIехьдахара а цIенхаштта йоакхо яьй совхоза кулгалхоша. Хьайбаш леладерашта лаьрхIа хьалдаьд доккха цIа.

Безача асфальт билла, кхы тIа эшар даь тоадаьд ферма ков. ХIаьта доахани Iаьсийи латтача корпусех вIалла дувца а дезац. Механизаци а яь уж хьалъяьй Iилманон практикон таханарча дийнахьа дIа ма деххара.

Цхьа болхло вац тха ферме эсала къахьегаш а ший декхарех лоархIа ца веш а. Царна юкъе а къаьстта белгалбаьнна болх бу доаркаша Къахьегама Сийлен III степена орден лелаеча Темирхановa Маржана, Солтамакова Хадшата, Муцольгова Фатимас, Могушкова Тамарас, цхьайтталагIча пятилетке доккхий толамаш дахарах Къахьегама ЦIеча Байракха орден еннача Сагова Марема, Iаьсий леладераша Ленина орден лелаеча Костоева Хьавас, Газгиреева ШариIата, скотникаша Могушкова Султана, Баркинхоев Аюпа, кхыбараш.

Иштта, Темирхановас шийтталагIча пятилетка хьалхарча шера хIара ше хьожача Iаттагара 5 эзар килограмм совгIа шура яьккхай. Шоай планаши декхараши дикка тIехкхоачашдаьд вокх доаркаша, скотникаша, Iаьсий леладераша.

2. Сона баркал ала лов тхоай фермерча зоотехника Муталиев Iалиханан веттахника Ведзижев Iалиханан. Специалистаща шоай декхараш дизза кхоачашдеш хиларех кIезига хул цамогаш хинна хьайбаш, Iаьхара диса доахан. ХIара бIаь Iатта тIехьара 82 Iаса хьакъоастадаьд оаха.

3. Тхоашта карагIдаьнначох кхоачам а хинна Iе дагадац тхо. ШийтталагIча пятилетка шоллагIча шера шура кхы а алсамъяккха хьожаргда тхо. Цу гIулакха мел эшараш долаш ба тха доаркаш, скотникаш. Лоацца аьлча, дикача хьокхамашца дездергда оаха Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара цIей.

ОЧЕРК

ХУДОЖНИК

Полонкоев Мурад художник — монументалист ва. Цо чакхъяьккхай Ленинградера Репина цIерагIа живописа, скульптура, архитектура институт.

Юххьанца денз цун балхаш, искусство езарий безам чIоагIа тIаозаш дар.

Сурташ дехкилга, аьшка тIа догам делга Мурада зIамига волча хана денз дезаденна хIама дар. Вайнаха Iаяха хьалхагIа лоархIаш хIама хиннадац из, цудухьа цхьаболчарна из — берий ловзар хетар. Цо из гIулакх дутаргда моттар. Бакъда, цунах хIама хиланзар. Дас оалар воIага:

— КIаьнк, наьха бIарг хьоасташ а, безам тIаозаш а, цар дега тоам беш а дола моллагIа гIулакх дика да хьона. ХIанз Iа леладер дIахо йодача хана хьа кулгий говзал а хинна дIаотте, наха везаш а, цар лоархIаш а саг хургва хьох. БIу ца къожабеш къахьегаш хьо хуле, хьай сий а, хьай къаман сий а доаккхаргда Iа.

Ший кIаьнка цу профессена дукхагIа безам тIабахийтара, дIахо цун говзал шаьръялар ловш дас касткаста ийдора Мурада бос бола къоаламаш, тайп-тайпара басараш. ЗIамига воллаше, хийл саг цецвоаккхаш хоза сурташ дехкар Мурада. Цун школера хьехархой а бар цунах доккхал деш.

БархI класс чакхъяьккха ваьлча Мурад деша отт Алма-Атерча художественни училище. Лакха говзал йолаш хиларах, кастта укхаза а белгалваьлар из. Училища яьккха воаллаш Мурада диллар «ЦIе партизанаш» яха доккха картина. Массанена чIоагIа дезаделар из. Училища чакхъяьккха ваьлча. Мурада чIоагIийр дIахо а деша. Иштта из нийсвелар Ленинградерча лакхе, вай цIи яьккхача институте.

Институт чакхйоаккхаш дипломни балха лаьрхIа цо кийчйир «Лоамарой вахар» яха мозаиках яь йоккха панно. Из произведени къоначa художника хьалхара боккха толам хилар. Цун из дипломни болх СССР художествай Академе Ленинградерча музеяс ийцар. Музея экспозицешка из гойташ болча хана, дукхача наха дезаделар гIалгIай къоначa художника картина.

Цкъарчоа хетадала тарлуш да: ма аттен ма шаьрен хиннаб-кх художника Полонкоев Мурада искусствера никъ. Хиннабац. Массаза а къахьегаш, дикадар ,кердадар лохаш болх бора къоначa художника.

Полонкоев Мурада кулгех дукха говзалаш йоахк. Цо болх бу живописе, чеканке, скульптуре: каьхата тIа, аьшкаца, дахчаца, кIадаца.

Дукха жанраш я искусстве цо ший говзале тохкаш, цудухьа темаш а кораеоагIа цунна тайп-тайпара. Цо дийхад доккхий живописни сурташ, хоза да цун аьшка тIа догамаш, скульптураш, кхыдола балхаш.

Массехк шу хьалха П. Захарова цIерагIча изобразительни искусствай республикански музее хилар Полонкоев Мурада персональни выставка. Цига дар станкови сурташ, мозаични панно фрагменташ, графически листаш, живопись, декоративно-прикладной искусства хIамаш. Иштта искусства дукхача тайпашка болх булургбац лакха говзал йоацача сага, къаьстта хьинаре къахьегамхо воацачунна хIаьта а.

Дунен тIа мел волча сага Iалаьмате хьамсара да сийлахь-воккхача баьчча В. И. Ленина сурт-сибат. Ший тайпара хоза кхеллад из Полонкоев Мурада а. Цун Ленин наьха дегашка вужаш, хьамсара а веза а баьчча, хьехамча, Iилманча, дунен тIа гIорваьнна сий дола саг ва. Цун чеканка тIара велакъежаш Iалаьмате безаме хьеж вайга хIаранега сийлахь-воккха баьчча.

Мурада са ший хьамсарча Нохч-ГIалгIайченах доалл, цунна дукха деза ший халкъ, цо доккхал ду цун дикача, эздийча гIулакхех, хестаю вайнаьха дика оамалаш, обрядаш, ритуалаш. Цу даькъе цун кхолламе эггара белгалагIа да «Вайнаьха вахар» яха доккха сурт. Дукха нах ба цу тIа. Ахканарча, хоза малх хьежача безамеча дIайхача дийнахьа гулбеннаб уж той дезде. Вайнаьха Iаьдалах юххера фетинг дIабелла кийчбенна ба уж. Чоалхане композици йолаш да из сурт.

Ший тайпара хоза ду Мурада аьшка тIа деш дола догам, хьожачар безам тIагIоргболаш, сурто дувцачох уйла еш вайх хIаравар латтаргволаш.

Хоза дехкад цо укх шера ваь 170 шу доалача, вовзаш волча нохчий художника академика П. Захарова, гIорваьннача гIалгIай революционера Ахриев ГIапура, нохчий поэтесса Ахматова Раисай портреташ. Боккхача безамца даьд Мурада ГIапура сурт. Къона, куст дола зIамсаг ва Полонкоев Мурада ГIапур.

Дукхача наха бIаргадаьннад кинорежиссера Мамилов Суламбика СССР халкъа артистах. Социалистически Къахьегама Турпалах Эсамбаев Махьмудах даьккха хинна бос бола документальни телевизионни фильм. ХIаьта вай гIорваьнна волча мехкахочун халхара искусства чулоацам кIоаргагIа хьагучабаккхара дикка гIо дир Полонкоев Мурада лаьрххIа цу фильмана аьнна дахчах хьаьча скульптураша. Эсамбаев Махьмуда халхарий чулоацам дикагIа кхетабергболаш ший тайпара цу фильма турпалаш хинна дIаотташ я уж скульптураш...

Чарахьал дувцаш дола массехк сурт а диллад художника. Iалаьмате хоза ба цо гойташ бола нах: йиткъа юкъ йолаш, говра тIа хоза вагIа царех хIаравола чарахь, хоза эза тох царех хIаране тохаш дола Iадсаьнх. Малхбоалене бахача наьха кхолламе кIоарга яьржа хиннай из жанр.

Дукха беза художника эздий дегI дола нах, хоза хеташ кхыча къамаша бувцаш хинна вайнаьха кагий нах. Из да художни Полонкоев Мурад вайнаьха халкъа эстетически а нравственни а гIулакхаш довзаш, царна тIакхувш, уж лоархIаш а лорадеш а, кхувшйоагIача тIехьенна уж довзийта гIерташ хилар.

Дукха болх баьб Полонкоев Мурада тайп-тайпарча моттигашна оформленеш еш, паннош кийчъеш. Царех я «Халкъий доттагIал» яха мозаика, Ленинградерча витража эскиз, «Нана» аьнна цIи йолча мозаика эскиз, кхыяраш. № 7 йолча кафе а хоза интерьер, кхыдола балхаш даьд цо. Хьожашбарий безам тIаозаш да Ганиев Аюпа, кхалсага, кхыдола цун живописни портреташ. Къаьстта безам тIабодаш да «Хьувкъам чуэцар» яха сурт. Цу тIа вайна гу комсаш чуэпаш боахка кхалнах. Вай безам тIаозаш хьагойт художника уж хьинаре хьаьнала къахьегаш боахка кхалнах.

Хьамсара хет Полонкоев Мурада даьй лоамаш, гIалаш. Дукха я уж цун сурташ тIа. Царцара ший безам хIара сурта тIа ши-ший тайпара хоза гучабоаких цо. Шийна санна уж деза вай тIа а хьех.

Нохч - ГIалгIайчене Советски Iаьдал этта 60 шуи нохчийи гIалгIайи шоай лоIамагIа Россена юкъебаха 200 шуи дизара хетаяьча юбилейга кийчлуш Полонкоев Мурада диллад «ДоттагIал дIадоладара юхьиг» яха доккха сурт. Массехк выставке гойташ хиннад из. Специалисташа лакха мах баьб цун. 1984 шера Нальчике чакхъяьннача «Советский юг» яхача зональни выставка хетаяь хиннача творчески конференце къамаьл деш СССР художникий Союза секретара Буткевича дукха дийцар цу картинах, цун темах, из яхаш художника мишта дика вIаштIехьдаьннад.

Художникаша, коллегаша лоархIаш а царна везаш а художник а саг а ва Мурад.

Нохч-ГIалгIай художникий Союза правлене председатела Ахмадов Хамура аьлар: «Лакха говзал йолаш, чIоагIа хьинар долаш художник ва Мурад. Цунна де ца ховш цхьа хIама дац. Визза говзанча ва из. Сона дукха беза цун кхоллам. Къаьстта дика даьд цо «ДоттагIал дIадоладалара юхьиг» яха полотно. Полонкоев Мурада меттел, берригача Нохч-ГIалгIайчен художникий а толам ба из картина».

Художника Эльмурзаев Саид-Эмина тIатехар:

«Iалаьмате дог цIена саг ва Мурад, шийна ховр, ший низ бар нахага дIадувца, наха дIадала кийча ва. Иштта камаьрша ба цун кхоллам а».

Мурадах лаьца эггара къаьнагIчарех цаI волча художника Сухоруков Степан Марковича аьлар.

«Сона Iалаьмате дукха беза Мурада кхоллам, аз доккхал ду цунах, вай къоначa художникашта юкъе эггара говзагIа барех ва из. Со дог тийша ва, цунах цIи хеза вола художник хургхилар».

Художниках дола ер сай, къамаьл чакхдоалаш сона ала ловра, хIанз Мурад тIатеIIа къахьегаш волга. Цун дег чу кхеххаш я тIадоагIача шера хургйолча Сийлахь-боккхача Октября 70 шу дизара юбилейна, 1989 шера город Грозне хургйолча «Советский Юг» яхача зональни выставкага мишта кийчвенна накъагIоргва-хьогI со яха уйлаш.

Шийна дагалатташ мел дола дика хIама цо кхоачашдергдолгах вай дог тийша да. Вай заманхочун, халкъа исторе оагIоний а дизза сурт-сибат кхолла аьттув хилба цун.

Б. АБАДИЕВ.

ДоттагIлен шаржаш

КОДЗОЕВ БАХЬАУДИНАГА

Хьажкiий Iилма
довзаш ва из,
Гiоза боаккх ший
хiара мул.
Цудухь накха
сийрдабоаккхаш
Турпалхочоа седкъа
улл.

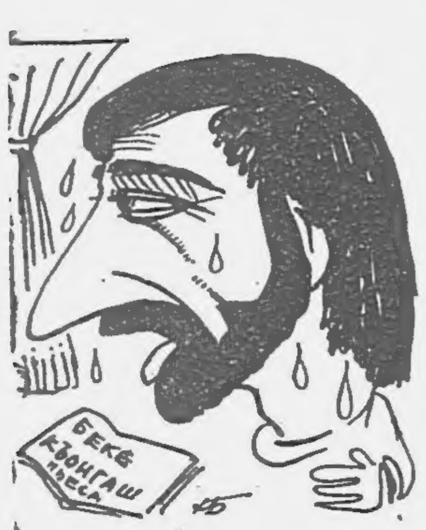

БЕКОВ МУСТАФАЙГА

Сцена, сцена —
гiоза вахар,
Дунентахьа дийлла кор
Керда мел дар
лохаш ва хьо,
ГIалгIай труппа
режиссер.

ДИМАЕВ IАЬЛИЙГА

Мерзаш, лакаш —
из хьа вахар,
Илли — из хьа дего
яхар.
Неха езаш хийла даим
Iа хьакхелла зовне
«Зама».

Тха интервью

СИЙ ЛАКХА ЛОАТТА ДЕРГДА

— «О спорт — хьо машар!» яха олимпийски лозунг кIоаргга наьха дегашка йижай. Цо малхо мо тIаувз наьха безам, вIаши гаргакхувл континенташи халкъаши. Наьха могашали доттагIали чIоагIдеча лоархIаме я спорт. Ма иразе тохалу деган керда рекорд оттайнча. вай мехкахочо толам баьккхача. Цу тайпара минуташ кIезига хиннаяц вай вахаре.

Керда шу хьатIакхоачаш тха корреспондент спортан фузкультуран йолча Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен комитета председатела заместителца А. Гучиговца вIашагIкхийтар.

— ДIадаха шу республикерча спортивни вахаре белгала да,—аьлар цо.—РСФСР краяшта, областашта, автономни республикашта юкъе йоаржаьйча социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах карара кара тела ЦIе Байракх еннай вай республикански спорткомитета. Доккхий толамаш даьхад «Урожай» яхача ший лоIамеча спортивни общества а — ше санна йолча Российски Федераце коллективашта юкъе хьалхарчарца я из.

Къаьстта дика латт лакха говзал йола спортсменаш хьалкхебар. Вай республике тахан ва дунен халкъашта юкъерча класса пхи спорта мастер, 30 СССР спорта мастер, кхо эзар гаргга спорта мастералла кандидати цхьоалагIа разряд йола спортсмени. Берригача мехка дIаяйзай штангистий И. Арсамакова, Р. Балаева, боксерий Р. Себиева, Р. Тарамова, А. Гучигова, кхыболча спортсмений цIераш. Хьалкхийнай къона тренерски кадраш, ди тIехьа хьинарегIа болх бу цар.

Хаттар: — Мишта латт республике спорта массови тайпаш дегIадар?

Жоп: — Республика кхыйолча промышленни предприятешта юкъе масал телаш я «Красный молот» завода коллектив. Эзараш нах ба укхаза спортаца хьоашал тесса. Заводе чакхдувл могашал чIоагIъяра шоаттадеш, ГТО, адара, дуккхача наха некдара яхьаш. Болх беш я спорта дворец, волейболах, футболах, теннисах йола секцеш. Дика латт спортивни болх ТЭЦ-2, «Советская Россия» яхача совхозе.

Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а кIезига дац. Уж керттерча даькъе хьахул спортивни база эсала хиларах. Цу тайпара моттигаш я Сунженски, Малгобекски, Шелковски, кхыйолча районашка. КIезига я укхаза спортивни гIишлош, йолчарех а бизза пайда эцац.

Спортивни болх лерттIа вIаштIехьбаккхара, тайп-тайпара зIамиген йоккхийн яхьаш чакхъяхара къахьегамхой салаIар ма хулла дикагIа хилийтара тIаберзабаь хила беза спортивни общеcтвай болх. Цу даькъе тахан «Труд» ДСО еце. кхыяраш шоашта хьалхашка латтача декхарех дика лоархIаяц.

Хаттар: — Фу де лерхI кердача шера уж гIалаташ дIадахара?

Жоп. — Эггара хьалха оаха теркам тIабахийтаб 1987 шера хургйолча спортивно-массови мероприятей план оттаяра. ЧакхйоахаргЬя бIаь гаргга яхь. Цар новкъостал дергда къоначa спортсмений говзал лакхъяра, цIи хезача атлетий спортивни форма лакха лоаттаяра. Ер Олимпийски ловзарашта хьалхадоагIа шу долга [illegible] дергдац оаха.

Дика оттадаьд спорта массови тайпай яхьий календарь а. Къахьегамхошта шоай могашал чIоагIъе, пайда болаш салаIа таро луш да из. Берриге а болх моттигерча спортивни организацешца дагадоалаш цар хьашташ кхетадеш бергба. Бизза пайда эца хьожаргда йолаш йолча спортивни объектех.

Хаттар: — Фу ала ловра хьона республикерча спортсменашкея фузкультурникашкея кердача шера?

Жоп: — Эггара хьалха могаш-маьрша хилда шо! ХIанзалца спортивни болама юкъе ца баьхкараш дIаоттаргба шун мутIарашка. Цох тийша я халкъа унахцIенал. Ер шу вайна массанена лоархIаме да, кастта советски наха дездергда Сийлахь-боккхача Октябра 70 дизар. Цу цIейна сийленца накъадаха аьттув балба шун!

БЕРИЙ ЦIЕЙ

Iан каникулаш дIадолалуш доккха цIей кийчдаьд эггара зIамагIдолча бераштa Нохч-ГIалгIай республикански тениний театра артисташа. «Кердача шера калейдоскоп» яхаш да из. Цун сценарий язъяьр а из оттаяьр а ва Москверча къоначa зрителa театра режиссер Шмидт Эрих. Халхараш оттадаьд бай республикански культпросветучилища хореографа Эдисултанов Мувсас, музыкальни оформлени яьй Балтачев Игореи Иевлева Людмиласи.

Укх представлене даьхкача берий вIашагIкхетар хургда тайп-тайпарча эрсий фаьлгашцарча турпалашца.

Бераштa из доккха цIей кийчдаьраш ба театра эрсий а гIалгIай а группай артисташ: Сиротин Юра, Левцова Марина, Медведева Татьяна, Мальсагова Роза, Хаутиева Лейла.

КОНЦЕРТ-ЛОВЗАР

Керда шу массанена Iаламате хьамсара цIей да. Из ди хьатIаотташ Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен филармоне артисташа доккха концерт кийчду шоай зрителашта. Из гIулакх традиционни а хинна дIаэттад. Укх шера филармоне артисташа кийчдаьд «Сакъердам» яха доккха концерт-ловзар. Цига хургба иллиналархой, кхыбола музыканташ, пандарчаш — Российски Федераце заслуженни артисташ Айдамирова Марем, Дагаев Валид, Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артистка Дадашева Тамара, Айдамирова Аймани. Цига дакъалоацаш ба «Сакъердаме сахьат» яхача коллектива артисташ а музыканташ а. Сайре кийчъяьр а дIахьош вар а вар Нохч-ГIалгIай АССР халкъа артист Эдисултанов Шита.

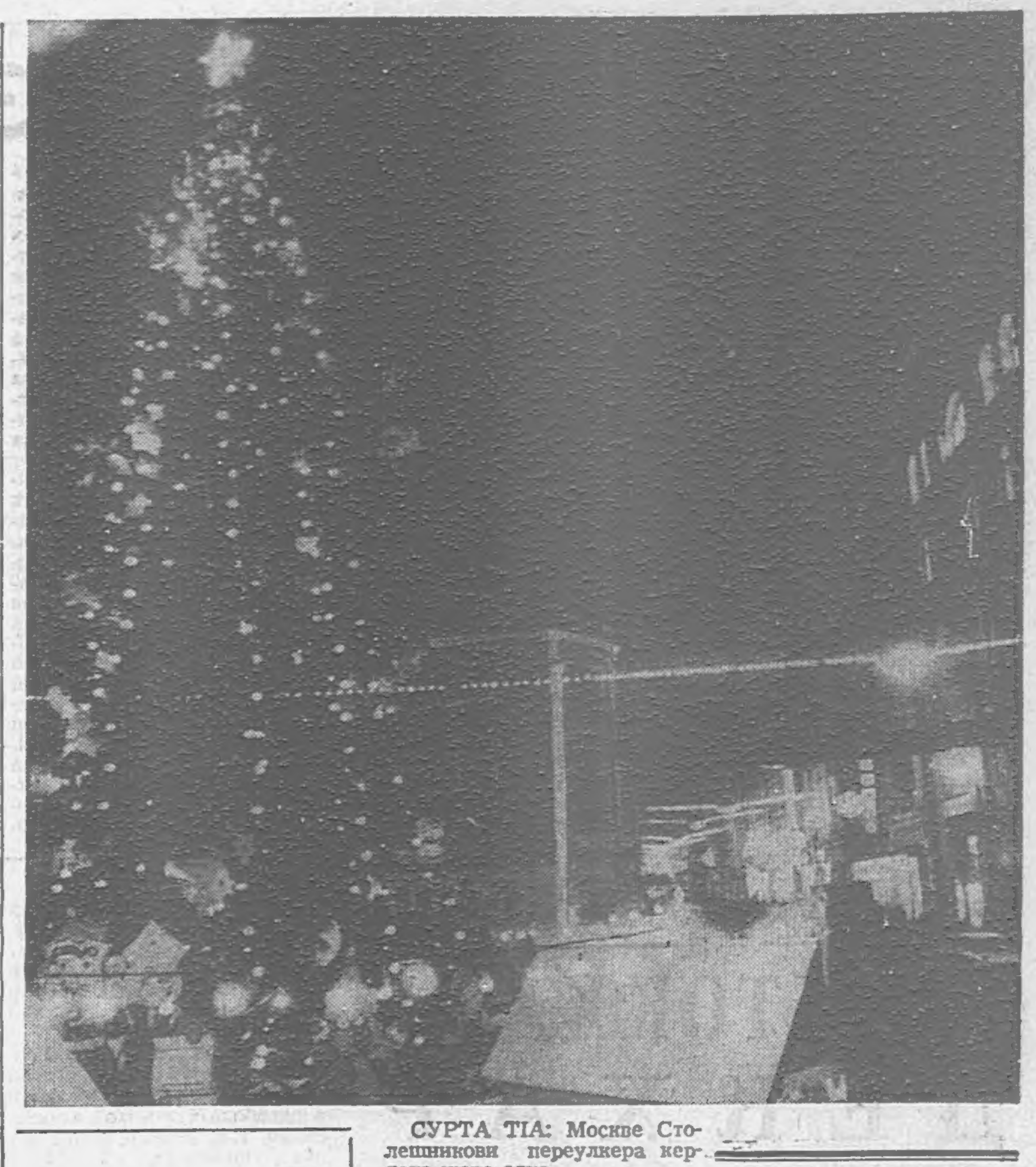

СУРТА ТIА: Москве Столешникови переулкера кердача шера елка.

А. СЕМИХИНЕИ Г. ПОПОВЕИ сурт.

Редактора зам. М. М. ХАМХОЕВ.

• *Мишта вах хьо, къона хьехархо?*

НОВКЪОСТАШТА ЮКЪЕ

Соакха, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университет чакхъяьккхачул тIехьагIа, Полихронова Екатерина Федоровна Катыр-Юртарча № 2 йолча юкъерча школе болх бе хьожайир. Къонача хьехархочо Екатерина Федоровнас луш йола физикеи математикеи урокаш цун дешархошта вахар а, бакъдар а, нийсадар а фуд Iомадеш, бокъонца вола саг хилар сенца дувзаеднна да кхетавеш йола вахара урокаш хиле дIаоттар. ХIаьта хьехархочоа шийна а, берашца хулача вIашагIкхетараша дукха хIама лора.

ШоллагIа шу да къона хьехархо Катыр-Юрта яха а къахьега а. Дукхачох кхийттай. Новкъостий корабаьб. Ер Iеш йолча фусамнанас — Горчханова Тамарас, нанас санна гIо ду йоIа бытовой гIулакхаш къестадара. ЧIоагIа хьоашал тессад Катяс юххьанцарча классашкарча бераштa хьехаш йолча хьехархочунца Горчханова Аьсетаца. Шийна неша Аьсета дувц вайнаьха берий оамалех, йовзийт нохчий а гIалгIай а традицеш.

Катяйна цIаккха дагадацар ший, гречанкий йоIа, нохчий бераштa хьеха дезаргда, аьна. ХIаьта из хилар. Вахаро ший коррективаш ю. Из нийсденна дехкеьннаяц йоI. Укхазара нах цунна а безабеннаб, хIаьта цар из а лоархI.

Болх беш хьалхара шу укхо чакхдоаккхаш, бераш меттел цун ший боккхагIа бола коллегаш а хьожар Катяйга: университете цо фу Iомадаьд, шийна ховр дешархошта цо дIа мишта Iомаду специалиста а сага а фу оамалаш йоахкаш саг я из.

Школа кулгалхоша кхетадир: къонача хьехархочунна бераш дезилга, моллагIа балха а бераштa юкъе а нийсденна кхоачамбоацар цо саббареи хьаькъал долаши къоастадеш хилар, урокаш чакхъяьннай аьнна ца Iеш, бераштa юкъе цо дукха ха йоаккхаш хилар.

Шу чакхдаьлар. Массе оагIорахьара къонача хьехархочо — Екатерина Федоровнас — хьахьекхар моллагIа шийна тIадилла гIулакх цо цIенеи диззаи чакхдоаккхаргдолга. Бакъда, атта-м дацар из тешам баккха, хIетта мара ший болх дIаболабеш йоацача йоIа. Массане цунах беннача тешамо йир Катях ер дешара шу дIадолалуш 7-ча класса кулгалхо. Хьалхара четверть чакхйоалаш школьни администрацена хайра: из цига хьожаяь шоаш гIалат ца даьлга. Цу классе эггара чIоагIагIа «астагIа» хинна моттигаш — дисциплинеи посещаемости хоалуш тоаделар. Бераш школе дикагIа хьа а ухар, деша а дикагIа дешар, харцахьа а кIезигагIа лелар. Из толам — къонача хьехархочун къахьегам а лехам а бар. Из дерригa тоадеш Катяй кIезига къамаьл хиланзар берашца шоашца, цар даьшцанoанoшца. Шийна хетар, ше лерхIар царга дIааьнна ца Iеш, школьникашка шоашта Iаткъаш дар хьадувцийтар цо.

Бакъда, Екатерина Федоровна кхоачам беш яц, шийна вIаштIехьдаьннaчох, хеттача а беззача а тайпара дIаоттабаь баьннабац болх аьнна хет цунна. Керттера дар, карагIдаьннaчох цунна лоIам хулаш ца хилар, ший балха стиль, метод лохаш цо дIахо къахьегаш хилар.

Цхьа кIаьнк чIоагIа харцахьа лелаш вар цун классе, кхыбола хьехархой а бар цунна леткъаш: «Хала бер» оалачарех вар из. Цхьанна тайпара цунца барт корабагIацар Катяйна. Цхьаккха дича а, хIама хилацар цун. Массехказа завучага леткъар — из хайча, кхы а вогIа лела воалар кIаьнк. Тiаккха кхыбола никъ лехар хьехархочо. Из кIаьнка дегIала яхар, из хозагIа дувца яьлар. Дага а доацаш хувцаелар школьника оамалаш. ДикагIа деша ваьлар, харцахьа лелилга дIадаьлар. ХIанз дикагIболча ученикех лоархIаш ва из. Укхаза шоай хьехархочоа дика гIо-новкъостал дир класса активисташа — Абдулхаджиева Хедас, Арснукаева Марета, Фаргиев Мухьмадa.

Екатерина Федоровнай балха деррига атта а дика а да аьлча, нийса хургдацар. Нийслу цатоамаш а, вIаштIехьа ца доала хIамаш а. Ший тайпара а, мичча хана бераша хьона дагадоацар де тарлуш чоалхане а да школера вахар. Цу массадолча хIаман кийчъяь дIаоттаяь латташ рецепташ яц е хила йиш а яц. Бакъда, къоне хьехархо Полихронова Екатерина Федоровна, ший балха опыт Iоаеш, ший балха стиль а метод а лехаш хьайоагIа.

М. ТУТАЕВА.

М. КУРУМОВА сурт.

КЕРДАЧА ШЕРА ГIАНАШ

Керда шу хьатIакхоачача бус наб кIезига ю дукхагIболча наха. Цхьабакъда, ши бIарг вIашкабуллаше, Iалаьмате тамашийна гIанаш гу царна. Цу тайпара моттигаш нийсьеннай сийсара, хьамсара газет дешараш. Кердача шера гIанашта юкъера дик-дикагIдараши хоз-хозагIдараши хьа а хержа шоана дIадувца лаьхIад оаха.

Дувцилга йоацаш хоза гIа гу Назранерча трикотажни фабрика болхлоштеи кулгалхоштеи. Дерригача дунен тIа цIи хезача аргентински футболиста Марадонас шоаш хьаяь майка тIа а йийха, Грозненски «Терека» мутIарашка ловзаш волаш санна. Цудухьа тхьайса ухкаше, «шай-бу» яхаш махьарч детт цар.

* * *

Цхьабакъда, царна гучул цхьа чо эсалагIа дац Грознерча когий гIирс хьабеча фабрика кулгалхошта гур а. Царна хет гIорваьннача футболиста тIаювха бутсаш шоай предприяте хьайнича санна.

* * *

Малгобекерча кирпишк еча завода кулгалхошта гIанахьа бIаьзза вIаштIардаь цIеношгу. Цецбаьнна царга хьеж уж. Тамаш а яц: цар арахийцача хозача кирпишках хьалдеттад уж.

* * *

Цу предприяте арахецачул дукха вогIа яц укхазарча маьхк еча заводо хьаю продукци. Уллаш цхьа бийса яьккхача терсмалий тура латаргдоацаш чIоагIа а хул из, нана маьре яха ди дагадохийтаргдолаш миста а хул. Цудухьа тамаш яц укхазарча кулгалхоштеи болхлоштеи гIанахьа боамби санна кIаьдеи каьлига кхор санна мерзеи маькха булкеш гуш хилар.

* * *

Дега тоам беш дола гIа гу Сунженски молзавода кулгалхоштеи болхлоштеи. IодоагIача Шолжа чу цIе чкъаьрий лелаши завода коа йовш латта бешкаш хьалийза налха болаши санна хеталу царна. Республикански районни газеташа дувц Iалам лорадечеи хьинаре къахьегачеи цар даьхача толамех.

* * *

Ше санна кхы доаца гIа гу Малгобекски района Долакоа бахача дукха бераш долча ноаношта. Шоай юрта массехк шу хьалха хьалъяь берий беш болх бе йолаялча санна хеталу царна. Цул совгIа, кхы а цхьа дикахетар хиннад царна: дукха рузкъа дIа а дахийта цу юрта хьалъяь цхьаккха пайда ца луш лаьтта бани болх бе йолаеннай. Уж лоархIаме шин объект чакхъялара Долакоарча РДК болхлоша хетадаьча концерте юхасоцае ца могаш халхаювлаш яр исполкома председатель М. Эскиева.

* * *

Iалаьмате дика гIа дайнад Назране бахача наха а. Шоай города улицашка дехьеи-сехьеи тротуараш йича санна хет царна. Уллув гIолла тIехьювлача машинаша цицхаш тохар ца кхераш, кIоага чу кхийтта ност кагъяр ца кхераш, хоттала ийкха ког бIехбар ца кхераш майрра лел уж.

* * *

Яндаре бахача наха гу шоай юрта автобусни маршрут хьайийлла. Эггара хьалхара пассажираш — дешархой. Иразе белаш арахьеж уж автобуса корех. Из тамашийна сурт бIаргагуш бIаргех хиш даьнна на латт цар ноаной.

Новкъа яла кийчъеннача автобуса хьалхашка теха цIе лента хоададеш ба Яндарерча юрта Совета исполкома председатель С. Гандалоеви совхоз-техникума кулгалхойи.

ГIанаш, гIанаш! Ма мерза а чам болаш а да шо... Вай лакхе баьраш цIенхаштта бегаш бар, тхона хетачох, наха гIанахьа бIаргадайнар сомагIа кхоачашде хьожаргба уж гIалаташ дIадаха декхарийла бараш. ЦхьайоIча хана сихха хьаде йиш йола хIама йIаьхача хана къестаду вай, цхьа дош аьлча кхоачам болча дукха хабараш дувц. АттагIа дацар-те тахан де дезар кхоаненга ца даьхача. Дицде йиш яц «тIехьагIа хоттаргья аьнна йита гIалий цIог хоттанза йисалгез.

ХIаьта а дукхагIболча наьха керда шу хьахулача бийсанара «гIанаш» иразах, гIозалах, машарах хьалдиза дар. Дешача, къахьегача, кердадар кхоллача доккхий толамаш даьха накъадаьккхад цар къаьна шу.

Кхоачашхийла, нах, шун эггара бочагIйола уйлаш йийкха хийла шоана тIера сийна сигале, кхы а беркатегIа хилда вай хьамсара нана-лаьтта!

М. КАРТОЕВ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

1 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина цIерага культура Дворец. 9.30, 12.00, 15.00. «Антошкен гармошкен» яха кердача шера хетаяь представлени. 10.00. «Фаьлг» яха кинофестиваль. 10.00. Изобразительнии технически кхоллама выставка. 18.00. «Ориентир» яха профориентационни клуб. 19.00. Керда шера хетаяь бал.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 10,00, 12.00, 14.00. Кердача шера хетаяь утренникаш. «Тамашне хIама» яха фаьлг. 15.00. «Фаьлг» яха кинофестиваль. 16.00. «Кердача шерацa!» яха кердача шера хетаяь сайре.

Просвещене болхлой ЦIа. 16.00 Художественни самодеятельноста концерт.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 12.00, 15.00. Кердача шера хетаяь утренникаш.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 13.00. «Кердача шерацa сихвенна вай долча воагIа дика лор Айболит» яха кердача шера хетаяь представлени.

«Оргтехника» объединене культура ЦIа. 11.00. «Росинка» яха берий кинотеатр. «Фаьлг» яха кинофестиваль.

2 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.30, 12.00, 15.00. «Антошкен гармошкен» яха кердача шера хетаяь представлени. 10.00. «Фаьлг» яха кинофестиваль. 10.00. Изобразительнии технически кхоллама выставка. 18.00. «Ориентир» яха профориентационни клуб. сашкарча дешархошта хетаяь бал.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 10.00, 12.00, 14.00. Кердача шера хетаяь утренникаш. 15.00. «Фаьлг» яха кинофестиваль. 17.00. «Кердача шерацa!» яха сайре.

Просвещене болхлой ЦIа. 10.00. «Берий литература керда книжкаш» яха выставка. 11.00, 15.00. Кердача шера хетаяь представленеш.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 9.00, 12.00, 15.00. Кердача шера хетаяь утренникаш.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00, 13.00, Кердача шера хетаяь утренникаш. 18.00. Лакхерча классашкарча дешархошта хетаяь кердача шера сайре.

«Оргтехника» объединене культура ЦIа. 10.00, 12.00, 15.00. Кердача шера хетаяь утренникаш.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — И. Штрауса произведенешта юкъера концерт.
9.30 — «Кердача шера этюд». Эрсийи советскии поэтий стихаш.
9.50 — «Сакъердаме ноткаш».
10.50 — Куба къаман цIейга. Куба телевидене программа.
11.50 — «Поликлиника кота Леопольда». Мультипликационни фильма премьера.
12.00 — Хоккей. Олимпиада хьалхара турнир. Канада сборни — СССР сборни. Канадера передача.
14.00 — «Под сенью липовых аллей». Телевизионни документальни фильма премьера.
14.15 — «Кердадараш».
14.35 — ЦТ экрана тIа духхьашха. «Бийсана бийца фаьлг». Художественни фильм.
15.50 — «Дерригa ха лов». Киножурнал.
16.00 — Эрсий хореографически фольклора концерт.
17.00 — «Кердадараш».
17.05 — Мультипликационни фильмаш: «Делхаш соахкара лоа дар», «Из хилар Iай».
17.35 — Телехьажархой дехарца. «Иван Васильевича ший професси хувц». Художественни фильм.
19.10 — «Кердадараш».
19.15 — «Илли-86». Концертни студе Останкино Ерригсоюзни телевизионни фестивала тIеххьара сайре.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Илли-86». Тiеххьарча сайран дIахододар. Яистедаьлча — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Iуйранара гимнастика».
8.20 — «Жар-птица из края берез». Телевизионни документальни фильм.
9.00 — «Ритмически гимнастика».
9.30 — «Обыкновенное чудо». Телевизионни художественни фильм. 1. 2-гIеи сереш.
11.50 — «Халкъа ашараш».
12.05 — Фильм — бераштa. «Лочкъаяр».
13.30 — Кубински ритмаш, «Арагон» яхача Гавански фольклорни ансамбла концерт.
13.55 — А. Цагарели «Ханунаб». Ленинградски Пачхахьалкхен академически театра фильм-спектакль.
16.15 — Доазол дехьарча фильма экран. «Дом в колониальном стиле». (Куба).
17.35 — «Щелкунчик» яха П. И. Чайковске балет. Белорусски ССР Пачхахьалкхен академически Доккхача театра спектакль.
19.30 — Документальни фильмай премьера: «Ставрополье», «Этюды Уральского города».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Бокххийчарна мультипликационни фильмаш: «Автомобиль Густава», «Густав хотел бы почитать», «Душ», «Теплое место».
20.40 — «Эрсий Iа». Iилма-довзийтара фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Къаьнара детектив». Телевизионни спектакль.

2 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Мещерская сторона». Iилма-довзийтара фильма премьера.
9.05 — «ХIана, сендухьа». Бераштa йола передача.
9.35 — Телевизионни документальни фильма премьера.
10.15 — «Хьайбай дунен тIа».
11.45 — «Массанена а хIарана а».
12.20 — «Са хьамсара Дахе». Фотоконкурс.
12.25 — «Фаьлг болча хьоашалгIа». «Тайна Снежной королевы». Телевизионни художественни фильма премьера.
14.00 — «Кердадараш».
14.20 — «Тайна Снежной королевы». Телевизионни художественни фильма премьера. 2-гIа сери.
15.30 — «В кругу героев Толстого». Фильм - концерта премьера. Дувцараш ба СССР халкъа артисташ А. Степановаи М. Прудкини.
16.50 — «Доктор Айболит». ВорхI сери йола мультипликационни фильм. 1-гIа сери.
17.30 — «Кердадараш».
17.35 — «Оперни сцена седкъий».
18.35 — «КВН-86». Перерыв йолча хана (19.40) — «Кердадараш».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Путешествие мсье Перришона». И. Лабиша из цIи йолча комедех.
22.55 — «Кердадараш».
23.00 — Интервидене мехкаша «Кердача шерацa даькъала дувцар».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Iуйранара гимнастика».
8.20 — «Iуйранара почта». Музыкальни программа.
8.50 — «Ритмически гимнастика».
9.35 — Фильм — бераштa. «В ожидании чуда».
10.45 — Дунен художественни культура. Эрсий халкъа календарни иллеш.
11.15 — Хоккей. Олимпиада хьалхара турнир. ЧССР сборни — США сборни. Канадера передача.
13.15 — Еаш я Литовски телевиденеи радион яйгача ашарий оркестр. Вильнюсера передача.
13.45 — О. Уайльд — «Как важно быть серьезным». Телевизионни спектакль.
15.15 — «Кулгаш хьалаца вай, доттагIий». Авторски илле концерт.
16.45 — «Вай беш».
17.15 — «Поединок с высотой». Документальни фильма премьера.
17.45 — «Из шоана дулургда».
18.30 — «Дерригa а безамгара долалу».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Художникех дола дувцараш. Ренато Гуттузо.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Репетиция оркестров».

РАДИО

1 ЯНВАРЬ

8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — Концерт.
11.15 — ЦIейна хетадаь концерт.
17.15 — «Даьхенна — къахьегама совгIаташ». Кердача шера рапорташ.
17.30 — «Шоана кхалнах!» Радиожурнал (гIалгIай металла).
18.00 — «Машар — кердача шерана». Композици.
18.20 — «Кердача толамашка». Композици (гIалгIай меттала).
18.40 — 19.00 — «Сакъердамеча талгIе тIа» (нохчий меттала).

УКВ.

17.00 — Илли оал Алла Пугачевас.
17.35 — Халхара ашараш.

2 ЯНВАРЬ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукха еза ашараш».
11.20 — 12.00 — Музыкальни мозаика.
15.15 — 15.30 — «Сага сий къахьегамца доал» (гIалгIай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — 17.00 — «Къона тIехье». (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 — «Иллеца доттагIал долчарна». Концерт.

УКВ.

17.00 — «Сайра дика хийла шун!». Музыкальни программа.
17.48 — «Зама». яхача ансамбла концерт.
18.20 — Сакъердаме иллеши концерт.
18.20 — Нохч-ГIалгIай ашарий концерт.

Дешашца ца аьлча а...

— ТIехьавнсав хьо, ГIор-Дади, балха ха чакхъьннай.

— Хьай безам бале велха а мукъа ва хьо, цхьабакъда, малар-м дац хьона.

ЦIаккха вIашагIа ма къасталда шун накъаш! Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурташ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктоххама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-60; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-8-, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-60, 2-47-84; культуры — 2-64;75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02001. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ №№ 4892.